

А. А. МОСКАЛЕНКО

До IV Міжнародного з'їзду славістів

СЛОВНИК

діалектизмів українських говірок
Одеської області

ПЕРЕДМОВА

Розвиток кожної мови органічно зв'язаний з історичним розвитком народу — творця і носія цієї мови. На всіх етапах свого розвитку мова, як засіб спілкування між людьми, була загальнонародною, спільною і єдиною для всіх членів даного суспільства. Але на деяких етапах розвитку мови поруч із загальнонародною мовою, напр., народності, нації, почали утворюватись місцеві говори, діалекти. Проте місцеві говори, діалекти завжди були нижчою формою загальнонародної мови і були завжди підпорядковані мові народності чи нації.

Мова народності чи нації, як відомо, формується на базі якогось одного місцевого діалекту. Його фонетична система, граматична будова і словниковий запас стають основою формовної мови народності чи нації. З інших місцевих діалектів загальнонародна мова народності, нації вбирає в себе тільки все найнеобхідніше, найпотрібніше для взаєморозуміння між членами даної народності, нації.

Процес формування мови народності, нації — процес довготривалий, досить повільний. Так, напр., мова української народності почала формуватись приблизно з кінця XII — початку XIII ст., а українська національна мова — з кінця XVII ст. І протягом майже семи століть українська загальнонародна мова спочатку народності, потім нації вбирала в себе із місцевих діалектів все найкраще, найпрогресивніше, поширювала серед носіїв місцевих діалектів свої норми і в такий спосіб поступово перемелювала їх. Однак процес перемелювання місцевих діалектів українською національною мовою ще й тепер не завершився. Про це свідчить наявність говірок і діалектів, в яких і в наші дні можна порівняно легко виявити чимало фонетичних, граматичних і лексичних особливостей, невластивих сучасній українській мові — мові української соціалістичної нації. Вивчення цих пережиткових фонетичних, граматичних і лексичних особливостей говірок, діалектів становить великий

інтерес не тільки для історії української мови, а і для історії українського народу. Відомо ж бо, що «Матерія і форма рідної мови» стають зрозумілими лише тоді, коли простежують її виникнення і поступовий розвиток, а це неможливо, якщо залишати поза увагою, по-перше, її власні змертвілі форми, і, по-друге, споріднені живі і мертві мови»¹. З наведеного твердження Ф. Енгельса виходить, що відтворення справжньої історії будь-якої конкретної мови, зокрема і мови української, можливе лише тоді, коли будуть вивчатися віджилі і відживаючі її форми у порівнянні з фактами живих і мертвих споріднених мов.

Історія української мови, на жаль, вивчена ще далеко й далеко недостатньо. Особливо слабо вивчена історія словникового складу української мови, який, як відомо, перебуває в стані майже безперервної зміни і реєструє, закріплює в словах і словосполученнях результати роботи людського мислення, успіхи пізнавальної роботи людини. Тільки після Великої Жовтневої соціалістичної революції радянські мовознавці почали приділяти велику увагу вивченню історії словникового складу української мови. А для дослідження історії мови в зв'язку з історією народу «надзвичайно важливо зібрати і видати матеріали, вибрані не тільки з пам'яток писемності найдавніших часів, але і із діалектів, які зберігають іноді дуже архаїчні відкладення родових і племінних мов»².

«Словник діалектизмів українських говірок Одеської області» і є однією з перших спроб подати матеріали до історії словникового складу української мови. Одночасно «Словник діалектизмів українських говірок Одеської області» може допомогти повніше схарактеризувати не тільки стан українських говірок Одещини в минулому і тепер, а і стан інших українських діалектів. Може стати у пригоді «Словник діалектизмів...» і історикам місцевого краю та етнографам.

Матеріали для «Словника діалектизмів...» збирались на території Одеської області в її старих і нових, сучасних межах.

За Указом Верховної Ради УРСР в 1955 р. Ізмаїльська область була ліквідована і об'єднана з Одеською областю. Де ж які райони Одеської області були передані в Миколаївську і

¹ Ф. Енгельс. Анти-Дюринг, ОГІЗ — Госполитиздат, 1945 г., стор. 303.

² Акад. В. В. Виноградов. Основные задачи советской науки о языке в свете трудов И. В. Сталина по языкознанию, Учпедгиз, 1952 г., стор. 15.

Кіровоградську область (Див. Умовні скорочення). На території колишньої Ізмаїльської області збирались матеріали тільки в Білгород-Дністровському, Кілійському, Старокозацькому та Суворовському районах, де здавна і тепер живе чимало українців.

Збиралися матеріали для «Словника діалектизмів...» під час літніх діалектологічних експедицій під нашим керівництвом студентами і аспірантами Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського та Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. Збиралися матеріали тоді, коли ще не ставилося питання про упорядкування обласних словників діалектизмів українських говірок, коли основним завданням було зібрати матеріали для діалектологічного атласа української мови. Отож діалектизми збирались принагідно. Тепер це помітно позначається на якості нашого «Словника...». Так, напр., дуже бажано було б до кожного коментованого слова навести речення із коментованим діалектизмом у ньому. На жаль, цього ми тепер з названих причин здійснити не можемо. І тільки поодинокі діалектизми подані в реченнях.

Всього в «Словнику діалектизмів...» подано 1713 реєстрових слова. Абсолютна більшість поданих слів уже застарілі слова, які не зв'язані з нашим соціалістичним виробництвом, радянською культурою, побутом колгоспного села і світоглядом наших радянських людей. Ця частина діалектизмів належить уже до пасивного словникового складу української мови і властива головним чином людям старшої генерації. Люди 35—40 років багатьох цих слів і не чули, а коли іноді і чули, то не розуміли їх.

Деякі подані слова можна віднести до неологізмів. Однак діалектизмів-неологізмів зафіксовано мало. І це цілком природно. Носії українських говірок Одеської області, як і населення всієї нашої радянської країни, через школу, пресу, радіо, кіно активно опановує українську літературну мову і не має потреби у створенні якихось місцевих слів за нормами своєї говірки.

Поруч із лексичними діалектизмами подані і деякі такі слова, що відрізняються од таких же слів літературної мови тільки якимись фонетичними чи морфологічними особливостями, як, напр., **прийсти** — прийти, **кр'їул'а** — кров, **б'їз'ц'Ом** — біжком тощо.

За своїм походженням подані діалектизми можна поділити на дві великі групи — діалектизми східнослов'янського мовного походження і діалектизми іншомовного походження. Серед діалектизмів іншомовного походження найбільше зафіксовано слів з молдавської, румунської і болгарської мов, менше — польської, турецької мови і по декілька слів з німецької, французької, італійської та латинської мови. Але зафіксовані діалектизми іншомовного походження ні в якій мірі не вплинули на граматичну будову української мови говірок Одеської області. Ці іншомовні слова, поповнивши словниковий запас української мови, були асимільовані і підкорені законам розвитку української мови.

Наявність діалектизмів іншомовного походження в українських говірках Одеської області становить чималий інтерес не тільки для істориків української мови, а і для істориків місцевого краю.

На позначення діалектизмів іншомовного походження прийняті такі скорочення: 1) молд.—молдавська мова, 2) рум.—румунська мова, 3) болг.—болгарська мова, 4) польське—польська мова, 5) тур.—турецька мова, 6) нім.—німецька мова, 7) італ.—італійська мова, 8) лат.—латинської мови.

Однак не завжди було легко виявити, з якої саме мови в українські говірки Одещини зайшло те чи те слово. Біля таких слів в дужках поставлено: інш., тобто іншомовне.

Кожне реєстрове слово подається транскрипцією із збереженням місцевої вимови і наголошення. До окремих слів в міру потреби подані в дужках граматичні та інші ремарки: 1) мн.—вживається тільки в множині, 2) згр.—згрубіле, 3) зменш. ф.—зменшена пестлива форма; 4) ж. р.—тільки в жіночому роді, 5) заст.—застаріле¹, 6) дит.—дитяче.

Після пояснення значення слова в дужках цифрами позначені район і село, в якому вживалось і вживається скоментоване слово. Чисельником позначається назва району, а знаменником — назва села. Напр.: 3/5 — Балтський район, село Козацьке, 28/2 — Старокозацький район, село Райлянка і т. д.

Нижче подаємо назви районів і сіл з умовними позначеннями їх в тексті «Словника діалектизмів».

¹ У «Словнику...» абсолютна більшість слів є застарілі, тому ремарка заст. подається тільки до рідко вживаних слів, знайомих тільки людям старшої генерації.

1. Ананьївський р-н

м. Ананьїв	— 1/1	с. Мардаровка	— 1/5
с. Жеребково	— 1/2	с. Коховка	— 1/6
с. Михайлівка	— 1/3	с. Боярка	— 1/7
с. Долинське	— 1/4		

2. Андрієво-Іванівський р-н

с. Караваєво	— 2/1	с. Сиротинка	— 2/3
с. Настасівка	— 2/2	с. Суха Гребля	— 2/4

3. Балтський р-н

м. Балта	— 3/1	с. Оленівка	— 3/7
с. Березівка	— 3/2	с. Перельоти	— 3/8
с. Гольма I	— 3/3	с. Станіславівка	— 3/9
с. Євтодія	— 3/4	с. Степанівка	— 3/10
с. Козацьке	— 3/5	с. Саражинка	— 3/11
с. Коритне	— 3/6	с. Чернече	— 3/12

4. Березівський р-н

с. Баланчук	— 4/1	с. Петрівка	— 4/5
с. Добра Надія	— 4/2	с. Ряснополь	— 4/6
с. Завадівка	— 4/3	с. Чигрин	— 4/7
с. Іванівка	— 4/4		

5. Біляївський р-н

с. Біляївка	— 5/1	с. Маяки	— 5/4
с. Василівка	— 5/2	с. Яськи	— 5/5
с. Градениця	— 5/3		

6. Білгород-Дністровський р-н

с. Манаші	— 6/1	с. Черкеси	— 6/2
-----------	-------	------------	-------

7. Велико-Врадіївський р-н Микол. обл.

с. Копані	— 7/1	с. Ново-Павлівка	— 7/2
-----------	-------	------------------	-------

8. Велико-Михайлівський р-н

с. Михайлівка	— 8/1	с. Скритьське	— 8/3
с. Ново-Савицьке	— 8/2		

9. Вільшанський р-н, Кіровогр. обл.

с. Вівсяники	— 9/1	с. Костовата	— 9/4
с. Вільшанка	— 9/2	с. Осички	— 9/5
с. Добрянка	— 9/3		

10. Гайворонський р-н, Кіровогр. обл.

с. Бандрово	—10/1	с. Могильне	—10/4
с. Гайворон	—10/2	с. Свірнево	—10/5
с. Завалля	—10/3	с. Хашевата	—10/6

11. Голованівський р-н Кіровогр. обл.

с. Грузьке	—11/1	с. Плоске	—11/7
с. Журавлінка	—11/2	с. Надєждівка	—11/6
с. Краснопірка	—11/3	с. Свірнево	—11/8
с. Липовеньке	—11/4	с. Троянка	—11/9
с. Межирічка	—11/5		

12. Доманівський р-н Микол. обл.

с. Володимирівка	—12/1	с. Мариновка	—12/3
с. Доманівка	—12/2	с. Чуйково	—12/4

13. Жовтневий р-н

с. Жовтень	—13/1	с. Миколаївка	—13/3
с. Івано-Бронівка	—13/2	с. Сироцьке	—13/4

14. Іванівський р-н

с. Бузинове	—14/1	с. Северинівка	—14/3
с. Н.-Миколаївка	—14/2		

15. Кілійський р-н

с. Десантне	—15/1	с. Трудове	—15/3
с. Кілія	—15/2	с. Шевченкове	—15/4

16. Кодимський р-н

с. Будеї	—16/1	с. Сєрби	—16/6
с. Грабово	—16/2	с. Слобідка	—16/7
с. Калинівка	—16/3	с. Стримба	—16/8
с. Олексіївка	—16/4	с. Шершенці	—16/9
с. Семенівка	—16/5		

17. Комінтернівський р-н

с. Комінтерново	—17/1	с. Сєрдлово	—17/4
с. Любополь	—17/2	с. Сичавка	—17/5
с. Олександрівка	—17/3		

18. Котовський р-н

с. Глубочок	—18/1	с. Котовськ	—18/4
с. Домниця	—18/2	с. Липецьке	—18/5
с. Коси I	—18/3	с. Муровано	—18/6

19. Кривоозерський р-н Микол. обл.

с. Богачівка	—19/1	с. Мала Мечетня	—19/6
с. В. Мечетня	—19/2	с. Мазурово	—19/7
с. Криве Озеро	—19/3	с. Ониськово	—19/8
с. Курлози	—19/4	с. Секретарка	—19/9
с. Лозовате	—19/5	с. Тридуби	—19/10

20. Любашівський р-н

с. Бобрик II	—20/1	с. Ясиново II	—20/4
с. Гвоздавка	—20/2	с. Троїцьке	—20/5
с. Любашівка	—20/3	с. Покровка	—20/6

21. Миколаївський р-н

с. Антоюки	—21/1	с. Софіївка	—21/2
------------	-------	-------------	-------

22. Мостівський р-н Микол. обл.

с. Кудрявка	—22/1	с. Мостове	—22/3
с. Лідіївка	—22/2		

23. Овідіопольський р-н

с. Миколаївка	—23/1	с. Роксоляни	—23/3
м. Овідіополь	—23/2		

24. Одеський р-н

с. Буялик	—24/1	с. Мартинівка	—24/4
с. Ільїнка	—24/2	с. Нерубайське	—24/5
с. Кубанка	—24/3		

25. Первомайський р-н, Микол. обл.

с. Грушівка	—25/1	с. Лозоватка	—25/5
с. Катеринка	—25/2	с. Мігія	—25/6
с. Камінний Міст	—25/3	с. Первомайськ	—25/7
с. Кримка	—25/4	с. Синюшин Брід	—25/8

26. Роздільнянський р-н

с. Б. Карпівка	—26/1	с. Новосілки	—26/4
с. Желепово	—26/2	с. Шевченково	—26/5
с. Ново-Красне	—26/3		

27. Савранський р-н

с. Байбузівка	—27/1	с. Плоске	—27/8
с. Бакша	—27/2	с. Полянецьке	—27/9
с. Дубиново	—27/3	с. Саврань	—27/10
с. Дубки	—27/4	с. Слюсарєво	—27/11
с. Канцеба	—27/5	с. Гребино	—27/12
с. Калустянка	—27/6	с. Ухожани	—27/13
с. Неділково	—27/7		

28. Старокозацький р-н

с. Стара Царичанка	—28/1	с. Райлянка	—28/2
--------------------	-------	-------------	-------

29. Суворовський р-н

с. Броска	—29/1	с. Першотравневе	—29/4
с. Кисилиця	—29/2	с. Саф'яни	—29/5
с. Матроска	—29/3		

30. Ульянівський р-н, Кіровогр. обл.

с. Богданівка	—30/1	с. Лозоватка	—30/5
с. Грушки	—30/2	с. Мечиславка	—30/6
с. Данилова Балка	—30/3	с. Розношенці	—30/7
с. Йосипівка	—30/4		

31. Фрунзівський р-н

с. Адамівка	—31/1	с. Лаптево	—31/5
с. Бирносово	—31/2	с. Приймово	—31/6
с. Давидівка	—31/3	с. Фрунзівка	—31/7
с. Затишшя	—31/4		

32. Цебриківський р-н

с. Армашівка	—32/1	с. Переп'ятівка	—32/3
с. Зимино	—32/2		

33. Червоноокнянський р-н

с. Артирівка	—33/1	с. Чорна	—33/3
с. Довжанка	—33/2	с. Красні Окна	—33/4

34. Ширяївський р-н

с. Абдулове	—34/1	с. Ульянівка	—34/5
с. Мар'янівка	—34/3	с. Ширяєво	—34/6
с. Михайлівка	—34/3	с. Вікторівка	—34/7
с. Олександрівка	—34/4		

«Словник діалектизмів українських говірок Одеської області» звичайно, далеко неповний і небездоганий. Проте і в такому обсязі і виконанні він може принести деяку користь радянському мовознавству.

За активну участь у збиранні матеріалу до «Словника діалектизмів ..» щиро дякуємо гг. А. А. Берлізову, Л. С. Терешко, Ю. Ф. Касіму, Т. П. Заворотній і В. П. Логвин.

З технічних причин наголошений звук в середині і в кінці слова набрано великою буквою. Коли ж слово починається з голосного, на який падає наголос, то після цього наголошеного звуку ставиться секунда (').

Буква Г іншого шрифту означає моментальний звук Г.

А. А. МОСКАЛЕНКО.

Січень 1958 р.

А.

- А-бАз'!**—вигук, яким відганяють овець (10/4, 16/1, 22/1).
- А-бИр!**—вигук, яким відганяють овець (32/3, 17/3).
- А'ва** (тур.)—маленький каючок, з якого ловлять у Дністровському лимані авочними сітками рибу (23/1).
- А'ви** (мн.)—сісі, виготовлені з товстих ниток, з очами великого діаметра. Авами ловлять тільки велику рибу (23/1, 23/3).
- Аустр'ійАк**—світлого кольору бичок, що водиться на дні Дністровського лиману. М'ясо цього бичка несмачне (23/1, 23/3).
- А'учик**—рибалка, що ловить рибу з маленького каючка, з ави (23/1, 23/3).
- АвУша!**—вигук, яким відганяють курей (3/2, 16/8).
- А-гАй-гАй!**—вигук, яким відганяють хижих птахів (19/3, 26/2).
- А-гИл'-гИл'!**—вигук, яким відганяють качок (11/5, 24/2)
- А-гИш!**—вигук, яким відганяють курей (23/3, 27/13, 25/4, 9/5).
- А-гУш!**—вигук, яким відганяють лошат (10/6, 34/1).
- А-д'Е!**—вигук, яким відганяють овець (33/3).
- А-кАч!**—вигук, яким відганяють качок (21/2).
- А-кЕт!**—вигук, яким відганяють котів (10/6, 11/5).
- А-кЕц'!**—вигук, яким відганяють котів (34/5).
- А-котА!**—вигук, яким відганяють котів (3/2, 16/8).
- А-кот!**—вигук, яким відганяють котів (19/8).
- А-кУра!**—вигук, яким відганяють індиків (1/2).
- А-кУр!**—вигук, яким відганяють індиків (19/4).
- А-кУт!**—вигук, яким відганяють телят (3/2, 16/8).
- А-кУш!**—вигук, яким відганяють коней, лошат (27/7, 30/5).
- Ал'вИц'і** (мн.)—цукерки (15/1).
- А-лучА!**—вигук, яким відганяють теля від корови (3/2).
- А-лУчки!**—вигук, яким відганяють, відлучають теля від корови (6/1).
- АнцерАда** (італ.)—рибальський плащ (5/4, 23/1).
- АнчУга**—камса (23/1).
- А-пУл'!**—вигук, яким відганяють індиків (27/11).

- БасИло**—груба, некультурна людина (5/4).
АрйА!—вигук, яким відганяють овець (36/3, 17/3).
А-с'Ок!—вигук, яким відганяють лоша́т (26/4).
Ат'А!—вигук, яким повертають коней праворуч (30/6).
Ат'А-Но!—вигук, яким поганяють коней (30/6).
А-тАс', а-тАс'!—вигук, яким відганяють качок (1/1, 2/1, 31/1).
А-тпрс!—вигук, яким відганяють котів (27/1).
А-Уш!—вигук, яким відганяють курей і курчат (3/2).
АхАни—риболовецька снасть, спеціальні пастки, якими ловлять красну рибу (15/2).
А-цЕра!—вигук, яким відганяють овець, ягнят (16/7).
А-цИра!—вигук, яким відганяють овець, ягнят (3/2).
А-Ц'Іба!—вигук, яким відганяють собак (3/11, 27/4, 19/3).
А-ц'Іб!—вигук, яким відганяють собак (11/5).
Ач-Ач!—вигук, яким відганяють поросят (33/3).
А-чкИ!—вигук, яким нацьковують собак (30/6).
А-чУ, а-чУ!—вигук, яким відганяють свиней, поросят (13/2, 14/1).

Б.

- БАБа**—збиті докупи два покоси трави. Так косять отаву, малу травку, щоб швидше можна було потім зібрати її (16/1).
БАБайка—невеличке, товсте весло, яким гребуть тільки на поверхні води (5/4, 29/3, 23/1).
БАБЕра (згр.)—баба; вживається на означення негативного ставлення до жінки (31/5, 5/4).
БАБЕшка—жіноча кофта, яку посилили ще до революції. Тепер бабешок не посять (29/2, 15/4).
БАБині зУби—якірці (5/1).
БабкИ (мн.)—бички (риба) (6/2).
БабкИ (мн.)—подорожник (6/2).
БАБл'атис'а—ковирятися, перебирати, коверзувати (1/6).
БабнИк—стілчик, на якому укріплена бабка для клепання коси (29/5).
БАБОй—дерев'яний виступ у човні. Кожен рибальський човен має чотири бабої—два в передній і два в задній частині човна. Під час рибальства до бабоїв прив'язують сіті. На стоянках за бабої прив'язують човен, щоб його не однесла вода (23/1).
БагА (рум.)—виноградник (29/3, 15/1).
Багат'Ура (згр.)—дуже багатий чоловік (16/3).

Бад'а (молд.)—найстарший брат (16/9, 29/4).

Бад'іка (молд.)—старший брат (29/4).

Баз'-баз'-баз'!—вигук, яким підкликають овець, ягнят (24.2, 32/1).

Баз'Ін—водосховище, викопана і зацементована яма, в якій зберігається дощова вода чи завозиться вода з річки, колодязя, щоб не носити воду щодня (15/3).

Байбарз'і—байдуже, однаково, все рівно (27/13).

БайЛик (рум.)—безплатна примусова робота, на яку виганяли селян румунські бояри на Ізмаїльщині (29/5, 15/1).

БакрАч (інш.)—відро (15/1).

БалабОн—земляний горіх (3/5, 3/9).

БалАн—загальна назва кожного білого коня, собаки (1.6).

БалАбушка—кукурудзяний пряничок. Такі прянички, балабушки дівчата пекли на Андрія. Кожна дівчина свою балабушку, якимось помічала і разом з іншими кидала собакам. Чію балабушку першою собака схопить, та дівчина першою заміж вийде (31/5).

БалАкер—балакуча людина, що вміє інтересно розповідати (7/1, 20/3).

БаламУт—скумбрія (23/1, 23/3).

Бал'ік—коров'ячий чи кінський кіз'як (33/3).

БамБУда—неповороткий, ледачий кін'я; іноді так називають і неповоротку, вайлакувату, ледачу людину (31/5, 23/1).

Банка—дошка між бортами човна, на якій сидять гребці (23/1, 23/2).

Бан'Ак—джбан, череп'яна чи скляна банка для води (7/2, 19/8).

БандОс—колун, яким колють дрова (5/5).

Бан'крАт—домкрат (31/5).

БарА-барА!—вигук, яким підкликають овець (19/4, 1/2, 2/1).

БараБан—запічок (9/3).

БарАнчик—колючка, якірець (25/6).

БарАнчик—рибалка, вільний од роботи, коли бригада рибалок переїжджає на інше місце ловити рибу (23/1).

БарЕжик (болг.)—шерстяна хустка (29/2).

БармаКІ (мн.)—дерев'яні вила на п'ять ріжків (25/6, 29/2).

БасамАн—синяк від удару палицею, батогом тощо (30/2).

Басараб'Ан—вітер, що дме з Басарабії (5/4).

Бас'Еун'а—басейн із водою (29/2).

БАска—жіноча кофта, пошита в талію, а внизу широка (5/5, 3/2).

Бат—батіг (27/11).

БатлаУк—плавневий лопух (5/5).

БахИли (інш., мн.)—кожані штани (23/3, 23/1).

Бахли (мн.)—глибокі саморобні галоші, які надівають на вальнянки (19/2).

БацУла—блатна назва прошей (24).

БаштанИс'ко—поле, на якому був баштан (19/9).

БаштармАк—дерев'яні вила на 4—5 ріжків (23/1).

БджолИца—кропива (28/2).

Бз'у-бз'у!—вигук, яким підкликають овець (21/5).

Бе"бЕшқа—жіноча кофта із зборками зверху. (5/2, 30/1).

БЕука—рідка страва, яка готується з води і невеликої кількості засипки з кукурудзяного борошна (11/8, 16/5, 27/3).

БеГЕра—кійок, бучок, палиця (28/1).

БЕдно (присл.)—дуже глибоко: «Там у т'ї крУч'ї так БЕдно, що корОва ус'А упАла і убИлас'» (23/1).

Бе"лиБЕН'—незарослий, голий горбок, пустака (31/5, 19/7).

БЕНчик—а) глечик з великим на верху вухом (23/1).

Бе"ре"бЕшки (мн.)—назва дитячої гри. В інших місцевостях ця гра має назву «Крем'яшки» (19/6).

Бе"ре"жАни (мн.)—жителі, які живуть по узбережжю річки (5/1)

Бе"ре"жнИк—лісник (16/1).

Бе"ре"жОк—край домотканого килима. Див. **Шляпок** (19/9).

Бе"сЕга—велика кишеня (3/5).

Бе"стАрка—ящик-носілки, якими переносять зерно (1/6).

Бе"стАрник—віз, яким возять зерно без тари, насипом, безтарка (27/2).

БЕт'аг—сміття, послід (27/2, 3/9, 27/13).

БЕцики (мн.)—назва дитячої гри в крем'яшки (3/9).

БИН'а, БИН'ка (дит.)—корова (19/4).

Бистр'А—швидкий потік води, швидка течія (15/2).

Бич—батіг для волів.

БичЕшник—рибалка, який ловить бички волоком (23/1).

БичиунИк—приблизно 25-метрова омушка берега, якою тягнуть за кодоли невід, де просушують рибальські снасті (23/3, 23/1).

БичИс'ко—великий бик (25/1).

БичИс'ко—а) плетене пужално, до якого прив'язується батіг (30/1, 11/3);

б) довга гнучка лозина, якою поганяють коней у січкарни, молотарці (11/8).

БичкАр—пискар, коблик (16/2)

Б'ігУн—стовп, на який колись навішувались ворота, хвіртка, двері (19/9).

Б'із'ц'Ом—біжком (27/13).

Б'ійО (інш.)—кант на жіночому чи дитячому одязі з іншої матері (5/3, 31/5).

Б'іл'ушчА—молоденька маленька білуга (23/1).

Б'існА—дереза (25/1).

Бладар'Ія (інш.)—мережка, що пришивається до косинок, нижніх білих спідниць (29/2).

БлахвАн—лист, на якому печуть коржики, пиріжки (25/1).

БлЕйка—чутка, неправдоподібна розмова, брехня (5/4, 5/5).

Близн'Ата—два горщики з однією ручкою. В близнятах носили їсти косарям—в одному горщику борщ, а в другому—кашу (16/1).

БлИскаука—знаряддя ловити рибу взимку. Це—маленька металева блискуча рибка, хвіст якої зроблений гачком. Прив'язується ця рибка до міцного шнура і опускається в ополонку. Рибалка весь час смикає шнур, щоб зробити враження, що рибка плаває. Риба кидається на рибку і так ловиться (23/1, 2, 3).

БлИскУн—див. блискавка (23/1, 2, 3).

Бл'Узник—богохульник, кошун (3/4).

Боб'Ір—коблик (19/2).

БокОун'а—бокові стінки ткацького верстата (19/9).

БомБАкове (полотно)—домашнього виробу полотно (19/10).

БОмки БИти—нічого не робити, лінуватись, ходити без діла. (23/1).

Бор'Ак—лісок (9/1).

БочкувАти—бити корів, телят, взагалі тварин по боках (1/6).

Боц'Ун—чорногуз (17/3, 22/1).

БрацАр (молд.)—срібний браслет (29/4).

БрЕме'рц'і (мн.)—маленькі плоскогубці (31/5).

БрибЕГа—дурнуватий чоловік (6/1).

Бри-гаЙда!—вигук, яким відганяють овець (5/2).

- Бриз'**—вигук, яким відганяють ягнят (21/1).
- Брис'-брис'**—вигук, яким підкликають овець, ягнят (5/1, 22/3).
- Бриц'-бриц'-бриц'**—вигук, яким підкликають овець (34/2, 32/1, 17/3).
- БрИчка**—рослина, відома під назвою подорожник (3/5).
- Бр'і-бр'і!**—вигук, яким підкликають овець (27/3).
- Брод'Ак**—волок (5/4, 23/1).
- БройАка**—1) сильна течія води в річці (6/2);
2) чоловік, який не вміє бритися чи бриється погано (19/3).
- БройАки** (мн.)—каміння, пороги на р. Буг (25/6).
- БроскАй** (молд.)—жаба (5/1).
- БрундУк**—канат, яким прив'язується човен до забитого у дно лиману пакола (23/1).
- Брунт**—коштовне велике намисто (19/7).
- Брус'**—вигук, яким відганяють овець (5/4).
- Брца-брца-брца!**—вигук, яким підкликають овець (37/4, 33/3, 11/8).
- БУба**—болячка, нарив (19/3)
- БубАр**—маленька пузата неістівна рибка (23/1).
- БУда**—куринь (1/2).
- Будз**—прокисле молоко, з якого роблять бринзу (28/2).
- БуджАк**—хатня піч (15/2).
- БужОра** (інш.)—піони (29/4).
- Бузе'лОк**—півторарічне чи дворічне теля (28/1).
- БузлУк**—своєрідна підкова з шипами, яку прив'язують до підосви, щоб не ковзатись на льоду (29/2).
- БузИк**—бузок (5/5).
- БукАн'ч'і** (рум.)—солдатські черевики (22/3).
- БулАука**—кійок, палиця з потовщеним кінцем (3/5).
- БУл'ба**—ріпа (3/5).
- Бул'БОка**—глибоке місце в річці (20/5).
- Бул'БОн'а**—баюра, калюжа; яма, вирита водою (28/2).
- Бул'Умкати**—кричати по-індичному; «індИки бул'Умкайт'» (25/3).
- БунатАрит'** (інш.)—настати, встановитись тихій безвітряній погоді (23/1).
- БунАц'їа** (інш.)—тиха безвітряна погода на лимані, в морі (23/1).
- Бунда**—занадто широке пальто, плаття (19/10).

- Бунт**—сітка без канатів довжиною 60—70 м. З таких сіток виготовляють різні рибальські снасті (23/3).
- БурдЕйа**—землянка (29).
- Бурд'ушОк**—молодий закритий ще колос жита, пшениці, ячменю (28/2).
- Бурд'ушкувАти**—викидати колос; жито бурдюшкУє—жито викидає колос (28/2).
- БурИло**—риболовецька снасть подібна до невода, але менша за нього своїм розміром (23/1, 23/3).
- Бурк'іука**—шосе, вимощена каменем вулиця (24/5).
- БурувАти**—хвилюватись, не погоджуватись (19/1).
- БурУн**—велика піниста хвиля на Дністровському лимані (23/1, 23/2, 23/3).
- БурунчУк**—а) тоненька пофарбована пряжа (20/2);
б) полушубок, кожушок (25/).
- Буц**—а) товста, гладка людина (25/2);
б) жирний вгодований кінь (3/5, 28/2).
в) великий жирний оселедець (23/1);
г) жартівливе чи дражливе прізвисько подолян, волинян (23, 5, 19).
- БуцАк**—здоровий гладкий кінь (5/3).
- БУцик**—а) ситий, вгодований кінь (3/5);
б) жартівливе чи дражливе прізвисько подолян, волинян (23).
- БуцкувАтий**—товстий, жирний, ситий (6/1).
- БуцмАтий**—товстий, жирний, ситий (3/5, 11/8).

В.

- Вва!**—вигук, яким зупиняють волів (3/2, 20/4).
- Вада**—рівчачок на поливних городах, яким пускають воду на грядки (5/3, 5/5, 15/3).
- Важки** (мн.)—вантаж, яким придушуються сошники сівалки, щоб заглибити їх у землю (11/8).
- ВакАр** (рум.)—чередник (28/2).
- ВакОл** (рум.)—загорода, обора (29).
- Вал'івЕц'**—чотири пасма, 120 ниток (27/2).
- ВалувАти**—кричати, даремно сперечатись (1/6).

Вар—проварена смола, якою рибалки змазують чоботи, щоб вони не пропускали води (23, 5/4).

Вардзар'І (мн.)—круглі пироги з кислого тіста (31/5).

ВАР'і (молд.)—хіба (16/9).

ВАрка—голова риби (15).

ВарцАба—одвірки, лутки (9/1, 11/2).

ВасАг—віз з ящиком, оббитим шкірою і облитим смолою. Такими возами, васагами, чумаки возили сіль (11/9, 3/2).

ВасАга—див. васаг (16/2).

ВАтра—черінь у печі (1/1, 28/2).

ВашкИ (мн.)—віжки (3/5).

Ве^рЕйка—велика корзина, кошик (34/6).

Ве^рЕтка—рядно, на якому просушують зерно (16/2)

ВеРиза—веризуб, назва риби, що живе в мулі (23, 25/6).

Ве^рт'Іжник—гвинт, на який надівається кільце, що може вертатися в усі боки. В кільце протягається ремінний пояс, яким за шію прив'язується свиня, теля. До другого кінця гвинта прив'язується віршовка, яка в свою чергу другим кінцем прив'язується до пакола (1/6).

Ве^сЕлиц'а—веселка (3/).

Ве^ртЕп—велика обора (19/4).

Ве^ртЕпа—а) кошара (23/1, 27/10);

б) глибокий яр (31/).

Ве^ртОп—лощина недалеко од води, в якій в обідню пору відпочивають вівці, корови (2/4).

Ве^рхИ (мн.)—верхні частини таких рибальських снастей, як волок, невод (23).

Ве^рховИк—рибалка, який тягне верхню частину невода—«верхи» (23, 5/4).

Ве^рхоплАука—хвора на глисти риба, яка в зв'язку з цим плаває зверху (23).

ВЕРчик—а) клубок ниток, напрядених з перших конопель (25/6);

б) три-чотири горстки конопель, зв'язані докупи (17/3).

Виб'ігАти—виїжджати човном з напруженими парусами проти вітру в будь яке місце Дністровського лиману (23).

Виб'іжна—місце на березі, куди причалює човен після того, коли невід закинуто у воду для рибальства (23).

ВИБ'ірки (мн.)—узори; рядно з вибірками—рядно з узорами, зіткане з різнокольорової вовни (5, 11, 20/3).

- ВИБраже"ний**—виношений, виходжений, зношений, напр., платок тощо (31/5, 34/6).
- Виве"ртАт'с'а**—повернути парусні човни за вітром після того, коли закинуті сіті у воду для рибальства (23).
- Вив'ірка**—білка (3/4, 16/3).
- ВИгода** (заст.)—додаткова робота понад арендну платню селян-арендаторів на користь землевласника (20/).
- ВИгре"бка**—а) група рибалок, що гребуть веслами (5, 23), б) гребіння веслами (23).
- Вигр'іБАТ'с'а**—їхати човном на веслах проти вітру (23).
- ВИГафований, -а, -е** (інш.)—добре одягнений, прибраний. Слово може мати і іронічне значення (19/9).
- ВИжимки** (мн.)—жом з винограду (31/5).
- Вийашки** (мн.)—прилад, з допомогою якого змотують пряжу в клубки (27).
- ВИл'ітитис'а**—легенько, по-літньому одягтися (20/5).
- ВИл'ний, -а, -е**—кривулястий (3/5).
- ВимОйна**—рівчачок, вимитий водою (3/5).
- Винце"раДа** (італ.)—непромокальний рибальський плащ (5, 23).
- ВИпхане"ц'** (заст.)—вільний селянин, який сидів на поміщицькій землі і обробляв її за десятю частину. Коли поміщик продавав землю, то таких «десятинщиків» із цієї землі виселяли, випихали. Таких безземельних селян і називали ВИпханці (22/3).
- ВИтрутити**—випхати, витягти (30/1, 16/1).
- ВИхвате"н'**—тоненький корж, спечений нашвидкоруч у печі перед вогнем (4/4, 20/3).
- ВИхватки** (мн.)—здобне печиво (1/6).
- ВИхле"бтатис'а**—лишитися всього (1/6).
- В'Ігл'і** (мн.)—тильна сторона руки, кісточки руки: набив віглі, вдарив навіглі (31/5, 34/6).
- В'Іно**—а) кришка діжки, скрині; б) хід на горище (3/5, 11/8, 27/13).
- В'ідв'інуВАти**—відділити доньку чи сина на власне господарство (31/2, 19/7).
- В'Інт'Ір**—ятір (23).
- В'Інт'Ірчик**—рибалка, який ловить рибу ятерами (23).
- В'іс'-в'іс'!**—вигук, яким підкликають котів (3/2).
- В'іс'імНАдц'атка**—канат товщиною у 18 мм, з якого виготовляють верхи чи споди рибальських сіток (23).

В'іс'Олка—копистка, якою мішають тісто (5/3).

В'ітр'Ак—широка дошка на причілках, що оберігає конишову покрівлю од вітру (23/1).

В'іус'Ис'ко—поле, на якому був посіяний овес (19/1)

Вод'Анка—глиняний посуд у формі глечика на воду. Водянка стоїть у сінях (5/5, 4/7)

Водов'Озн'а—спеціальний віз з великою бочкою, в якій підвозять воду до тракторів на поле (5/1).

Возов'Е (р'адно)—рядно в три пілки, на якому віють зерна (15/1).

Волок—а) с/г прилад, яким тягають від молотарки соломку; див. **Линка** (31/5).

б) довжина ділянки, гони (5/2).

Вол'Отка—колос, мітелка мишію (29/2).

Волоч'БА—боронування (1/2).

Вон'ітув'Ати (інш.)—блювати (11/9).

Вор'Ака—жердина, дрючок, ворина (5/5, 19/1).

Вор'Инос'а—говори ти (19/2).

Вор'Ит'Ел' (рум)—товариш молодого, боярин (29/4).

Вор'ок—кобеняк біля свити, який надівається на голову в час негоди (25/1).

Вороск'И (мн.)—а) вервечки, вірвовочки біля коліски (19/10, 16/5).

б) три вірвовки, якими тягають від машини соломку (3/5).

Ворот'Ій—вир (25/6).

Вор'очк'ув'Атий—подібний до ворочка (19/9).

Вор'очок—торбинка, в якій пастушки чesять хліб (16/1).

Вор'Ушало—палиця, якою ворують соломку в печі, щоб краще горіла (27/6, 3/8).

Вос'м'Етики (мн.)—дерев'яні вила на вісім ріжків (25/1).

Вос'т'Ок—східний вітер (23).

Вошен'Иц'а—тусінь (5/4).

Вуд'вуд'І—вигук, яким підкликають голубів (11/5, 20/3).

Вуд'в'Утка—одуд (28/2).

Вуд'Ило—вудлище (23).

В'Удин'н'а—огудина (25/5).

В'Уй'ко—дядько, брат батька чи матері (16/2, 4/7).

В'Уй'Анка—тітка, батькового чи матиного брата жінка (3/6, 11/8, 19/7).

В'Уй'на—тітка, сестра батька чи матері (16/2, 16/3).

Вул'-вул'!—а) вигук, яким підкликають гусей (3/2);

б) вигук, яким відкликають качок та індиків (5/1).

ВУлики (мн.)—пасіка (29).

Вур-вур!—вигук, яким підкликають голубів (10/6).

ВурдА—сир, зварений з сиворитки з-під бринзи (31/5).

ВуркАн—вуркаган (19/2).

ВустЕнок—стінка у верші (29/5).

ВушАн—глиняний посуд на воду; див. **водянка** (5/5, 20/5).

ВцУри (присл.)—вщент (1/6).

Г.

Гайд-гайд!—вигук, яким відганяють свиней (19/7).

ГайдАд'Е!—вигук, яким відганяють овець (33/3).

ГайдарАк—добірна конопля, з якої збирають на посів насіння (20/3).

ГайдарикИ (мн.)—а) дерев'яні вила на 5—6 ріжків (12/2).

б) конопляне насіння, відібране на посів (20/2).

Гайдур'І (мн.)—рідко посіяні, спеціально на насіння, коноплі (27/13, 18/1, 1/3).

Гайстур'Ак—здоровий, але ледачий чоловік, хлопець (5/3, 25/6).

Галадж'Ія (молд.)—галас, шум (5/1, 5/5)

ГалАнка—верхня тепла, переважно байкова, чоловіча сорочка, піджачок (19/2, 28/1).

ГалАт—товстий канат, яким прив'язується якор рибальського човна (23).

ГалатИн—а) дурний чоловік (9/2, 11/9, 27/10);

б) здоровий, великий чоловік (9/2, 11/9, 27/10).

ГалатинувАтий—здоровий, високий, товстий чоловік (25/7).

Галат'ійОн—дурень (27/3).

Гал'Авина—огріх, недосів (3/8).

Гал'ва—огріх, недосів (8/3).

ГалУнка—крашанка (28/2).

ГанджувАти—не виконувати своїх обов'язків, функції (23).

Гар'А!—вигук, яким відганяють овець (4, 13, 31, 38).

ГарАм—скотина, худоба (29/2).

ГарБАрка—залізна лопата, якою викидають землю (5/5).

ГарБУзики (мн.)—колючки, якірці (3/9).

ГарЛик—товстий очерет, з якого виготовляють кітці (23, 5/4).

- ГармакИ** (мн.)—вила на три, чотири ріжки (13/4).
- ГарманОука**—молотьба (15).
- Гарсим'Ін'**—дереза (25/1, 25/2).
- Гарш!**—вигук, яким відганяють овець (31/3, 19/1).
- ГасАй**—прізвисько людини, в мові якої 'широко вживається приставне «Г»: гоко, гузенька гуличка, Гандрій, гиндик (16/1).
- ГаснИк**—каганець (27/10).
- ГаснИц'а**—гасова лампа (11, 30, 27).
- ГасОк**—каганець (27/13).
- Гат'т'А!**—вигук, яким повертають коней праворуч (3/5).
- Тат'!**—вигук, яким повертають коней праворуч (31/1, 34/1).
- ГАучик**—невеличкий легкий каючок (23).
- Гва!**—вигук, яким зупиняють запряжених волів (31/7).
- Гвозд'Іл'н'а**—лапка, якою витягають забиті гвіздки (19/10).
- Гейс!**—вигук, яким повертають запряжених волів ліворуч (31/7).
- ГЕмба** (польське)—губа (10/4).
- Герш!**—вигук яким відганяють овець (33/1).
- ГидЖА!**—вигук, яким нацьковують собак (20/3, 25/4, 33/3).
- Гидж!**—вигук, яким нацьковують собак (19/9).
- ГиЖКИ** (мн.)—холодець із ніг чи голови забитої тварини (1/2, 27/10).
- Гик**—товста жердина до 5 м. довжиною, якою напинають рибалки задній парус на човні (23).
- Гил'мАк** (інш.)—берест (19/10).
- Гирка**—сорт ярої пшениці: «ВИгору йа нИуку, Та пос'Іюу гИрку» (19/10).
- ГирчАк**—назва одного з різновидів грибів (16/2).
- ГИцилка**—вибій, борозна, переїжджаючи через які бричка, трактор, комбайн підскакує, гицає (1/6).
- ГичА!**—вигук, яким нацьковують собак (30/5).
- Гі-го-ооо!**—вигук, яким ланковий рибальської ланки будить уночі свого помічника (23).
- ГладУщик**—гличик (10/10, 27/11, 33/3).
- ГлИн'аник**—глибока глиняна миска (22/2).
- ГлИц'а**—а) подовжні планки дерев'яної борони (19/9).
б) дерев'яна голка, якою в'яжуть і латають рибальські снасті (23).

ГлИчка (перенос.)—худа, тонка жінка (19/10).

ГлубИнка—шаланда з високими бортами. Глубинками виїжджають ловити рибу в море далеко від берега (23).

Глуб'Інка—державний заготівельний пункт, розташований десь далеко від залізниці (27/13).

ГлуждАни (молд.)—бадилля кукурудзи (5/1, 26/3).

Гоз'Ак (молд.)—димар (18/2, 26/5).

ГОйда (а) нехитра, до всього байдужа, вайлакувата жінка (31/2).

б) висока, худа людина (19/9).

Гойдж'А!—вигук, яким нацьковують собак (27/5).

ГОко—міра ваги, рідини. Гоко риби—три фунта риби; гоко горілки—півтора літри горілки (27/10).

ГолИц'а—друга сітка з великими очима, яка оберігає основну сітку, щоб вона не порвалася, коли буде добрий вилов риби (23).

ГолоБис'кий—босий (10/10).

ГоловИзна—голова зарізаної тварини (свині, корови, вівці), з якої вариться холодець (1'5).

ГолотЕча—великий рух людей (19/9).

ГорА—горище (4/7).

ГоришкА (присл.)—бити м'яч вгору, підкидати щось уверх (19/9).

Гор'іши'Ак—північний вітер, вітер з верхньої течії Дністра (23, 5).

ГорловА (яма)—яма у вигляді глечика, вимазана з середини, добре випалена і висушена. В такі ями в давнину зсипали на зиму хліб, як у засік (9/2).

Горохл'Анка—бадилля гороху (16/3).

ГорохлИн'а—бадилля гороху, гороховиння (27/11).

ГорчАк—неістівна дрібна рибка-колючка (23).

Гоу—вигук, яким зупиняють волів (11/5, 13/3, 25/8).

Гоу-вА!—вигук, яким зупиняють волів (20/5, 27/3).

ГрадА—берег, суша (23).

ГрадИна (бол.)—город (29).

ГраничЕр (рум.)—прикордонник: граничЕри поп'ід гранИц'у ходИли (15/1).

ГранувАти—волочити, боронувати землю (6/2).

Гре"б'Інний—міток гребінний—десять пасом, 300 ниток (27/2).

ГрЕбло—шкребка, якою чистять коней (16/1).

ГрИве"н'—а

б) п'ятнадцять копійок (27/1).

ГрИвиц'а—огріх, пропуск у час косіння (4/7).

ГрИун'а—три копійки; давніше—2¹/₂ копійки (3/5, 16/5, 27/10).

В цьому значенні уживається і **гримн'а** (3/5).

Гр'Інка—тоненька скибка хліба (16/3).

Гроби (мн.)—кладовище (25/8).

Громад'Ілка—кінні граблі, якими загрибають сіно, колоски після косовиці тощо (27/13).

ГрУба—вагітна (19/4, 3/5).

ГрузИл'чик—рибалка, що придавлює до дна споди невода в час рибальства (23).

ГуджА!—вигук, яким нацьковують на когось собак (16/3, 16/8, 21/2); **гудж'а** (19/3); **гудж** (19/9).

ГуджУ!—вигук, яким відганяють свиней (28/1).

Гудз—вузол; **гудзок**—вузличок (11/9, 27/13).

ГуйрчИн'н'а—огудина огірків (19/10).

Гул'А!—вигук, яким нацьковують на когось собак (4/6, 5/1, 21/1).

Гул'-гул'!—вигук, яким відганяють голубів (4/5).

ГундЕр—тичка, до якої прив'язують неводи, сіті у воді (23).

Гунька—плащ, дошовик (27/12); гунч'а людина (19/4).

ГУра—а) два великі човни, якими в час рибальства тягнуть за собою сітки чи волок;

б) спосіб ловити рибу двома неводами, коли тоню тягнуть не до берега, а на човни (23).

ГурдА—див. вудра (16/1).

Гурдуд'Ія (молд.)—а) приміщення, хата, де збирались колись колядники, шедрувальники для репетицій (5/5);

б) гуляння хлопців і дівчат на різдвяні свята (16/5).

ГУрник—рибалка, який ловить рибугурою (23).

ГуртОука—а) кімната для ночівлі приїжджих (5/2);

б) гуртова робота в полі (25/6).

Гур'У!—вигук, яким відганяють свиней (5/5).

ГусАк—дерев'яна посудина, бутиль на горілку місткістю на 2,5—3 літри (25/1).

ГустЕр—дрібненька рибка (23).

ГучА!—вигук, яким відганяють лошат (4/6, 23/1).

Гуч—маленьке лоша, **гучик**—лошатко (5/1, 19/1, 1/6); **гуч!**—вигук, яким нацьковують собак (19/2); **гуч-гуч!**—вигук, яким підкликають лошат, коней (4/3); **гуч-карА!**—вигук, яким відганяють овець (22/3).

Гучки-Гучки!—вигук, яким підкликають лошат (5/1).

ГуштрУдник—особа, що виконує гужову повинність (5/4).

Г (g).

ГабзувАти—ганьбити, соромити когось: «ОдАрка ГабзувАла мо'йу дОчку» (3/5).

ГаванОс—посуд для води (28/2).

ГаГАЙ (молд.)—півень (23/2).

ГАЙДА (болг.)—примітивний музичний інструмент, що складається з двох частин: 1) пузиря, зробленого із шлунку зарізаного вівці, і 2) сопілки. Пузир надувається і береться під пахву. Музикант, Гайдун, злегка натискує на пузир, повітря проходить у з'єднану з пузирем сопілку, на якій і грає музикант (5/1).

ГАЙДУН—музикант, що грає на гайду (5/1).

ГАЛАЙДУХ—шматок гливкого хліба, гливкий хліб взагалі (1/6).

ГАНДЖОВАНІЙ—деректний (19/10).

ГАРАГА—а) тичка, палиця 1½—2 метри, на яку підвішується, напр, виноград (5/5); з тим же значенням—гараг (29/4); б) в переносному значенні—прізвисько високого худорлявого хлопця, чоловіка (5/5).

ГАРД—гатка на річці, пороги (25/1, 25/6, 11/9).

ГАФУВАТИ (нім.)—чепуритись, гарно одягатись; вживається в іронічному значенні (19/1).

ГЕЗЛИВИЙ—вередливий (25/6).

ГЕЛДА—роззява, дурнувата чи неповоротка людина (24'2).

ГЕНДЗ'ЕВА—рів, канава (29/4)

ГЕРЛАК—вівця, що почала худнути в зв'язку з хворобою (1).

ГИРД—гурт, отара овець в 1000—1500 штук (25/1, 25/2), **ГИРДАК**—гурт молодих ягнят (25/1).

ГИРИЛИЦ'А—група, гурт дівчат, хлопців, людей взагалі (16, 25, 27).

ГирлИк—гирлига (6/1).

ГирНило—журавель над криницею (29/5).

Гл'аг—речовина із шлунка зарізаної молодої тварини—теляти чи ягняти, які ще нічого не їли, крім матірнього молока. Гляг кидають в овече молоко для бродіння при виготовленні бринзи (11, 13, 22, 27).

Гл'Уга—спеціально поставлені снопи комишу так, щоб вони не затікали і не гнили (29/4).

ГрадИна (болг.)—город (29).

ГрАпа—примітивне сільськогосподарське знаряддя з тернового гілля, яким в старовину волочили зорану землю: «Кажут' на неї драпа і волочушка» (29/1).

ГрАса—а) плужок, розпашник. Цей розпашник був зроблений десь у 1865 р. в с. Нерубайському міщанином Бурдою. Грасою обробляють різні пропашні культури (24/5).

б) яма, в якій місять глину на будівлю, напр., хати (9/1).

в) заміс глини (30/2).

ГрасОука—плужкування, розпушування, прополка міжрядь кукурудзи, винограду, картоплі тощо (5/2, 23/1).

ГрасувАти—а) плужкувати, прополювати міжряддя кукурудзи, винограду тощо (5/2, 23/1);

б) витоптувати, толочити щось (11, 3, 2, 16, 25).

ГрЕмпл'і (польське, мн.)—прилад у вигляді колеса з зубцями для розчісування вовни (19/2, 15/3).

Гремпл'увАти—розскубувати, розчісувати вовну (19/10).

Грис—висівки (27/13).

ГоргОлити—змішувати горілку з водою, розбавляти горілку водою (1/6).

Горгул'Анка—розбавлена водою горілка (1/6).

Гудз'У-гудз'У!—вигук, яким підкликають свиней (25/8).

Годзур'І(и) (мн.)—невимолочене в колосках зерно (28/2, 29/4).

ГолАн—а) бідняк, незаможник;

б) людина, яка не вміє по-хазяйськи жити (28/1).

Голда—велика незграбна ледача коняка (31/5).

ГолОбати—колупати: «Д'іучина комин голОбайе» (27/13).

ГрОндр'а—брудна, неохайна жінка (1/4).

ГутУл'а (інш.)—айва (15, 29).

Д.

ДавАти—бити; давати букш'і—бити (5/5).

Д'Ад'а—батько (10/3).

Д'Ад'ко—тільки чужий, незнайомий чоловік; на брата батька чи матері кажуть тільки **вуйко** (16/2).

ДАжит'—навіть (19/2).

ДалАчитис'—здутись; корови, вівці, **далачаться**, тобто здуваються, коли чогось об'їдаються (15/3).

ДарАк (тур.)—гребінь розчісувати вовну, волокно, прядиво (5/3).

ДарАчити—чесати вовну (5/3, 29/2).

ДарАчка—гребінь розчісувати вовну, прядиво (29/2).

ДарМОй—решето з великими дірочками. Коли не було віялок, то дармоєм відвіювали полову від зерна (5/3).

Дармор'Іс—дерева (22/1).

Д'Атлик—дерев'яний молоточок, яким розбивають м'ясо, сало, коли готують страву (25/6).

ДачАнин—назва придністрянцями жителя степових сіл (5/2)

ДванАц'атка—канат, товщиною 12 мм, з якого виготовляють верхи чи споди рибальських сіток з дрібними очима (23).

Двац'Атник—двадятикопійкова монета з припаяним до неї вушком чи пробитою в ній дірочкою для того, щоб надівати монету в разки намиста як окрасу (5/3).

Двиг—рух: «**ПрибИЙ дручкИ, тод'І вони двИгу не будут мати**» (1/6).

Дв'інац'ітирИк—лампа, яка має гніт і скло № 12 (19/9)

ДвойчакИ (мн.)—а) дворіжкові вила (32/3)

б) два шовкопряди, які завинулись разом в один кокон (19/10).

Д'е!—вигук, яким відганяють овець (33/3).

ДЕд'а—батько (10/3).

ДЕжма (молд.)—скіпщина, арендна платня натурою поміщиків за користування землею. Платня дорівнювала третині чи половині врожаю (33/4, 35/6, 31/2)

ДЕчкАн—терка, якою колись терли солону на полову (15/4)

ДЕчкАнка—див **дечкан** (24/1).

ДЕко—а) лист з бляхи, на якому печуть пиріжки (20/5),

б) сковорода (18/2); зм. ф.—**дечко** (18/2)

ДЕрга—залізна щітка, якою очищають прядиво від костриці, терміття (25/1).

Дерчанка—залізна щітка, якою розчісують прядиво (16/3).

Де"рЕн—терен (3/5, 16/1)

Де"ре"ул'Анки (мн.)—а) дерев'яні гудзики біля свити чи кожуха (25/6);

б) саморобні дерев'яні коньки (25/6),

в) чоботи чи черевики на дерев'яних підошвах (27/10).

Де"рибАс—дереза (27/12)

Де"рИпл'іт—дереза (19/2, 27/3)

Де"рУн—окунь (27/11), зм ф—**дерунчик** (27/1).

Де"с'атИнщик—а) людина, яка до революції наймалася косити хліб від десятини (34/4);

б) безземельний селянин, який обробляв поміщицьку землю за десяту частину врожаю (20/5).

Де"с'Атка—сіті з очима діаметром у 10 мм, з яких роблять неводи і волюки (23).

ДЕсе"н' (фр.)—узор на папері для килима (19/1).

ДимИтриц'а—хризантеми (29/5).

Джинджир'Іка—сіті з очима діаметром у 7 мм, з яких роблять невід для вилову тюльки (23).

Джог—челядь, молодь (28/1).

ДжолОбати—колупати (9/2).

ДжугАн (молд.)—палиця з гострим залізним наконечником. Стоячи на коньках чи сидючи на санках, коли катаються по льоду, джуганами обпираються об лід, відштовхуються і так катаються (23).

ДжумА—чума (9/1).

Дз'Ама (молд.)—а) юшка з свіжої риби (29/4).

б) варена риба (23/1).

Дз'Андзари (мн., болг.)—абрикоси (3/7).

Дз'Арзари (мн., болг.)—абрикоси (20/2).

Дз'Ендзур (болг.)—абрикоси (27/5).

Дз'Естри (молд.)—посаг, віно, все майно, крім худоби і грошей (16/2, 34/6).

Дз'Естро (молд.)—див. дз'Естри (31/5).

ДИЖМА (молд.) — див. дЕЖМА (29/5).

ДИКОУКА — покриття очеретом верху хати. Очерет примазують змоченою глиною (19/10).

ДИКУВАТИ — примазувати очеретяний гребінь на хаті глиною (19/10).

ДИМАР — спеціальний прилад, міх для підкурювання бджіл, коли качають мед (11/9).

ДИМОВИК — димар (27/11).

ДИНДИРА — гра в жмурки. Той, хто жмуриться, побачивши, де заховався учасник гри, кричить: «ДиндирА, ІвАне! І Івач уже має жмуритися» (5/1).

Д'ІДЕРА (згр.) — дідуган (5/4).

Д'ІДУХ — повсть чи мата з соломи, якою оббивають двері, щоб затримати взимку тепло. Зм. ф. д'ІДУШОК (19/1).

Д'ІЛНИЦ'А — а) рови, якими обкопували колись панські поля (10/5);

б) границя села з полем, рів, огорожа, яка відмежовує село від поля (16/1, 19/7, 27/13, 31/3).

Д'ІЛНИЦ'А — кошара, обора для овець (23/2, 10/4, 27/13, 27/6).

Д'ІТВА (зб.) — дитвора (9/1).

Д'ІУЧУР — хлопчик, що любить гратися з дівчатками (34/4).

ДЛУЖАНИ (молд.) — кукурудзяне бадилля (17/4).

Д'НУВАТИ — світати: «НадвОр'і д'н'увАло» (5/1).

ДОКЛАДНО — дорого (5/5).

ДОРОБАЛ'ЦЕ — а) решето з соломною, в якому квочка висиджує курчат. Маленькі курчатка також деякий час сидять у доробальці (11/8).

б) маленька залізна коробочка, коритце, з якого дають пити домашній птиці (3/8).

ДОСКА — терка, якою труть соломую на полову (5/5).

ДОТУМАТИС'А — додуматися (5/5).

ДОУБАЛО — дятел (16/3).

ДОУБАЧ — дятел (3/4, 28/2).

ДОУБИН'КА — ополонка (28/1).

ДРАБИН'АК — гарба (4/7).

ДРАГИ (мн.) — розпашник (27/5).

ДРАГОВИНА — трясовина (28/2).

ДРАЖИНА — розвора в гарбі (1/6).

ДражОк—розвора у воза (1/6).

ДрАзка—загнана в ногу колючка (19/10).

ДрАпа—колишне сільськогосподарське знаряддя. Драпа робилася із гілля терну чи якогось іншого дерева у вигляді мітли. Щоб драпа була тяжчою, на неї накладали каміння. Драпу тягали по полю кіньми, щоб загладити поле після боронування (16/1).

ДрапАк—віник із віниччя, бур'яну, лози, яким підмітають двір (20/2).

ДрапакуВАти—культивувати (27/1).

Драс'іЛА—дереза (33/2).

Драч—прилад, який очищає лушпиння з насіння соняшника (19/1).

ДрашпАк—чинбарська шітка (19/10).

Дре"зИло—дереза (16/7).

ДрИги (мн.)—рідко посіяні спеціально на насіння коноплі (3/11).

ДригАти—молоти: «А удОма йа дригАйу на дрАчку пшинИц'у» (3/11).

ДрИмба—а) назва музикального губного інструменту (9/5); б) тонка, висока жінка (ірон., 11/8); в такому ж значенні вживається **дрИмба** (27/7)

Дрин—палиця (5/1, 5/4)

Др'ібнИц-а—рибальські сіті з дрібними очима, якими ловлять кефаль, пузанків (23)

Дроб'Ілка—машинка, що подрібнює виноград, з якого мають давити вино (31/5).

ДрОндр'а—а) худа жінка та ще в довгому вбранні (11/8); б) неохайна жінка (20/3).

ДрОндр'ати—танцювати (18/1).

Дружба—бояри (19, 27, 30).

ДубЛити—проварити у воді з дубовою корою рибальські сіті, щоб вони не так швидко розмокали і були міцнішими (23).

ДубоЛА (присл.)—уживається у звороті—**ставати дубоЛА**, тобто ставати головою вниз, а ногами догори; в перенос. зн. рішуче проти чогось заперечувати (1/6).

ДувАн (інш.)—пай, який рибалка одержує грішми чи рибою в залежності від вилову (23).

ДувАнити—ділити пійману рибу між рибалками (23).

ДувАнчик—рибалка, що працював у власника рибальських снастей за певний пай (23).

ДугА—веселка (18/6).

Дуз'-дуз'!—вигук, яким підкликають індиків (27/1).

ДулАп (болг.)—водочерпалка (29).

Д'ун'-д'ун'-д'ун'!—вигук, яким підкликають курей (20/1).

Д'Ун'ік—пестлива назва батька (25/1).

ДуфрАти (польське)—надіятись, сподіватись: «ЧортИ його бат'ка знАйут, На що в'ін дуфрАйе» (19/2).

Ж.

ЖабрА (мн.)—зябри риби (23)

ЖалИва—кропива; **глуха жалива**—«жалИва, котрА ни жалит» (3/5).

ЖАрничка—сковорода (27/5)

ЖарОун'а—а) сковорода (27/4)

б) спеціальна лопаточка, якою беруть з печі жар, щоб леренести його при потребі в інше місце, або вигортають зайвий жар (19/10).

ЖибракИ (мн.)—зябри риби (15/3).

ЖивЕц'—ремінець, прив'язаний до канату рибальської снасті. З цього ремінця робиться лямка, яку рибалки надівають на себе, коли витягають сіті на берег (23).

ЖивИти—зметати, зшити тимчасово шитво перед тим, як остаточно його прострочити (19/10).

ЖидОчок—таракан (28/2).

ЖулИдик—зернина кукурудзи (28/1).

ЖУлфа—вурда, сік, молочко із конопляного насіння. Сік цей скипається і кладеться в піріжки (20/2)

ЖУхоука—формочка для випікання хліба (1/6)

З.

З'Абе"р—зерно, яке було спеціально змочене для проростання перед сівбою (19/10).

ЗавАлки (мн.)—ангіна (5, 27).

ЗавітракАн—житель с. Тридуби, що жив за млинами-вітряками (19/10).

- ЗавОд**—приміщення, в якому рибалки відпочивають чи перебувають у несприятливу погоду. В цьому ж приміщенні зберігаються рибальські снасті (23).
- Завоз'Анин**—селянин, що привіз молоти зерно до млина з іншого села (9/1).
- ЗагОн'а**—спосіб орати; поч'нають орати з краю ниви і кінчають усередині (19/1).
- ЗагрЕба**—занурена на дні лиману після бурі купа льоду, яка довго не тоне і заважає рибалити (5/4, 23).
- Загл'Агати**—кинути в овече молоко, з якого мають робити бринзу гляг, щоб воно почало бродити і гуснути (13, 21, 3, 24).
- ЗагрАбати**—вирівняти; **загратати** стіну—вирівняти вальковану стіну (16/1).
- ЗадОфлик**—яйце, в якому завмер зародок (15/4).
- ЗажАбитис'**—сваритися, скаженіти, лютувати, не володіти собою в гніві (19/10).
- ЗАзли** (мн.)—злість, злоба (27/13).
- ЗАзором** (присл.)—зовсім, цілком, абсолютно: «ЗАзором пропАло» (3/12).
- ЗайІзд**—повітка, де стоять вози (10/10).
- ЗАйми** (мн.)—праця один в одного в порядку взаємодопомоги (27/3, 33/2).
- ЗАймит**—город за селом, підмет (5/4).
- ЗАймище** (заст.)—садиба, обкопана ровом (15/3).
- ЗакаАрок**—куточок (19/2).
- ЗакаАт**—повітка, де в негоду стоїть різний с./г. реманент (5, 27).
- ЗакаАтник**—повітка, де зберігається с./г. реманент (4).
- ЗаклаШчина**—закладина нової хати (29/4).
- ЗаколЕсник**—загвіздок, який вставляється з зовнішньої сторони колеса у вісь, щоб не спадало колесо (27/13).
- ЗакукАнити**—надіти пійману рибу на **кукан** тобто на тонку віршовочку з двома тоненькими паличками на кінцях її (5, 15, 23).
- Зал'амувАтис'а**—зачепитися кінцем лямки за кодолу в час рибальства неводом (23).
- ЗалИва**—злива (19/10).
- ЗалИти**—наповнити аж до бортів човен виловленою рибою (23).
- Зал'Істи**—купити; **зал'Істи** корову—купити корову (19/9).
- ЗалОм**—огріх під час оранки (19/10).

ЗалУп—лопата (19/2).

Зам'Іг'—поперечна тоненька планка між стовпами майбутньої стіни якоїсь будівлі. Замість скріплює стіну будівлі (27/13).

ЗамордАти—зав'язати корову, бичка за роги і морду, щоб тварина не вирвалася (1/6).

ЗАпад—західний вітер (23).

Запад'А—баюра, калюжа (27/11).

ЗапускаА—ополонка чотирикутної форми, в яку опускають невід у час рибальства зимою (23).

ЗАрзали (мн., болг.)—маленькі, як сливки, абрикоси (3/5).

ЗаривАти (заст.)—рвати вишні, груші, збирати фрукти взагалі у поміщика за певну частину (19).

ЗАр'ічок—заливна низина коло річки (5/5).

Засвисл'увАти—зав'язати кінці товстого каната тоненькою вірвочкою, щоб канат не розплітався (23).

Засил'Ити—втягти; засилити нитку в голку—втягти нитку в голку (20/2).

ЗасУлка—засувка (28/2).

ЗАсуха—маленьке висохле озерце (5/5).

ЗаталАпати—забруднити, забовтати; **заталАпатис'а**—забруднитися, забовтатись (5/5, 1/6).

ЗаткАло—жмут ганчірок, яким затикають димохід, каглу; затичка, пробка (3/5, 25/6).

ЗатнУти—залхнути (19/10).

ЗаДУда—заслінка, якою закривають піч (20/2); зм. ф.—**ЗАтулка** (1/6).

ЗАтулка—оса, яка носить мед в очеретину і закриває її грязючкою (5/1).

ЗаудАти—а) піддати мішок на плечі;
б) кинути в запарку дріжджі (19/9).

ЗАукридно—задрісно (19/1).

ЗахрапАти—зав'язати тварину (корову, бичка) за роги і храпи (1/6).

ЗацЕрувати—зашивати, штопати (19/4).

ЗацуркувАти—тісно зав'язати з допомогою цурки (31/5).

ЗацУтитис'—завонятись (27/1).

Зб'Іги (мн.)—а) гуртова робота в порядкуві взаємодопомоги (26/2);

б) піна (16/3).

- Зб'їй**—земля, що не оралась і не засівалась 5—6 років, на якій пасеться скотина (31/5).
- Збл'Акований**—зношений, полинялий, напр., платок (19/10).
- Збой**—збільшення води на протилежному щодо напрямку вітру березі. Збой буває тоді, коли довгий час дує вітер з одного і того ж напрямку (23).
- ЗБОрник**—головне убрання типу очіпку: «Це йа^к оч'їпок [но лоуко пошитий] крас'ївий [з л'єнтами] (15/1).
- Зве"ридИти**—зламати, пошкодити щось (19/10).
- Зв'їд**—журавель над криницею (15/1)
- Звой**—сувій; **звой полотна**—12, 20 аршин полотна (20/2).
- ЗвОдини** (мн.)—ставлення стін, зроблених окремо, на фундамент. На зводини запрошують на допомогу сусідів, людей (27/13).
- ЗвОдит'**—зближувати; **звОдит'** споди—зближувати споди крил невода (23).
- ЗворОта**—так у минулому та ще зрідка й тепер називається межова дорога між окремими полями (5/4, 4/7).
- Згон**—спад води в Дністровському лимані, тому що північний вітер зігнав багато води з лиману в море (23).
- ЗгрунтувАт'**—дістати дна лиману ногами, стати і пройти ногами по дну лиману, коли в лимані мало води (23).
- ЗграсувАти**—потолочити, витоптати на городі після дощу посажене: «СкотИна пограсувАла гор'Од» (11/8)
- ЗгрЕбло**—а) шкребка, якою чистять коней (27/13); також — **грЕмбло** (3/5);
б) дерев'яні граблі (25/1).
- ЗгУрдитис'а**—скипитися: «згУрдило^с'а молокоО» (16/1, 27/3).
- ЗдОйма**—місце на березі чи ополонка на льоду, де витягають невід із води (5/4, 23).
- ЗдухОвина**—трясовина (27/10).
- Зє"мл'А**—підлога в хаті, долівка (20/2, 10/2).
- Зє"мл'Анка**—звичайна хата, але з похилим дахом, помазаним рудою глиною (4/7).
- Зєстра** (молд.)—посаг, віно (18/6).
- ЗлИга**—фуфайка, бурнус, плащ, які рибалка одягає один поверх другого, коли іде дощ і холодно (23/1).
- ЗлОги** (мн.)—пологи (18/6).
- Зм'їювина**—смужка, між полями, межа, дорога, якою зрідка їздять (9/5).

Зм'їяОвина—глибочезний яр (11/8).

Зод'їя—книга, по якій ворожать (29/4).

Зодник—скатерть (28/2).

ЗорнИц'а—блискавка, яка, за спостереженням людей, буває перед встановленням сухої погоди (25/1).

ЗорвА—тоня, яку тягнуть на світанку, на зорі (23).

И.

ИржИшче"—поле, на якому росло жито, житнище (4/7).

І.

ІглИц'а—дерев'яна голка, якою плетуть риболовецькі сіті, або вшивають солом'яний чи очеретяний дах (25/1, 19/9).

ІзвОр—джерело, з якого надходить вода у водоймище (16/1).

ІстИ—іти (16/6, 28/2).

ІстрО—вістря, жало коси (27/11).

Й

ЙадУха—задишка (19/10).

ЙАлек (болг.)—безрукавка, желет на ваті (15/4).

Йал'їунИк—молоді ягнята, телята, одлучені вже від матері (28/1).

ЙанОвич—дереза (22/3).

ЙАрка—вівця-годовичка (31/5).

ЙарлИк—найдовший і найтовщий очерет, яким укривають хату. Коли покривають хату очеретом, то перший нижній шар кладеться з ярлику, а другий—з дрібнішого очерету (23/1).

ЙарОта—ягнята, вівці віком до одного року (27/11).

ЙАс'їчок (інш.)—маленька подушечка (19/1).

ЙасМин—дереза (2/3).

Йате"л'—дятел (1/1).

Йатлик—дятел (16/3).

Йачим'Інка—відходи після молотьби ячменю; також—ячмінна солома (16/3).

К.

КабА—біла салатна велика цибуля (5/3).

КабУлка—просмолений тоненький мотузок, яким підв'язують очерет до лат, коли очеретом вкривають хату (5/5).

КабутАти—хитатись, кривуляти: «колесо кабутАйе» (19/7).

КавАл'а—грядки на поливних городах шириною в 3—4 метри, довжиною в 7—8 метрів (5/5).

КавармЕт—кларнет (28/2).

КаглА—а) дірка в комині, через яку виходить дим, димохід (27/13);

б) засувка в димоході (31/5).

Кагл'Анка—жмут тряпок, яким затикають каглу, димохід, щоб зберегти тепло (27/13).

КадрЕл—рядно (16/2); також кадрЕл'а (15/4); эменш. ф. кадрЕл'ка (6/2).

КазАн—місце в поставленому у морі на паколах неводі, кудч збирається риба (23).

КазармАн—наймит, що працював у поміщика і жив у казармі (10/4).

КалабАлик (тур.)—клопіт, зайві розмови, колотнеча (5/5, 31/5).

ҚалабАтинА—калюжа (5/2).

КаламАшка—а) макогін (25/1).

б) безтарка (4/4).

КаламАшник—той, хто працює на каламашці, безтарці (4/1).

Кал'Астра—молозиво (28/2).

КалАч—камінний чи дерев'яний зруб біля криниці (23/1, 33/2), зм. ф.—калАчик (16/9).

Калита—спеціально спечений хліб чи корж на Андрія (22/2, 22/3).

КалИтка—а) спеціально спечений хліб чи корж на Андрія

б) гаманець (1/1);

в) кисет на тютюн (19).

Кал'істИрка—маленька сапка, якою прополюють моркву, цибулю та інші городні культури (5/5).

КамЕша (молд.)—сорочка (20/2).

Кам'Інник—бичок (риба), що водиться під камінням на дні водоймища (23).

КамКА—напівперегнила чорнувато-коричньового кольору маса з різних рослин, здебільшого очерету, яка збивається у великі купи, осідає на дно лиману і заважає рибалити (23/1).

Камн'Он (болг.)—віз на ресорах, яким возять у місто на про-
даж у корзинах виноград, помідори тощо (29/3).

Канд'Ійка—а) посуд на гас, воду і рідину взагалі (11/6, 27/3),
б) дерев'яна лійка, через яку наливають у посуд рідину
(25/1).

КАнка—волочок (23/1).

КантАрик—обротька (11/9); також **кантАрка** (9/5, 10/4).

КантУчит'—прив'язувати канат одним кінцем до пакола, заби
того у дно річки, лиману, а другим кінцем—до дерев'яного
виступу, «бабою», у човні (23, 6).

КАпці (мн.)—балетки (20/2).

КаралкАн—північно-західний вітер (23).

Караф'Ішка—графин (20/2), також—**караАфка** (11/8).

КаргАн (молд.)—лабаз, приймальний пункт виловленої риби
(23/1).

КарикИ (мн.)—грядки на городі (29/4).

КарпалИ (мн.)—дерев'яні вила на 4—5 ріжків (23).

КарпалОйі (мн.)—дерев'яні вила на 4 ріжки (13/1, 24/2).

КатАл'н'а—гойдалка (19/10).

КатрАга—а) дах, курінь над погребом (27/2);

б) повітка, приміщення для с./г. реманенту (19/10).

КатрАнити—смолити невід (23/1).

КатрУца (молд.)—запічок, ніша між комином і стіною, де мо-
жуть зберігатись сірники, сіль тощо (16/1).

КатУрка (молд.)—запічок (19/7).

Кац!—вигук, яким відганяють котів (4/4, 13/2).

КачА!—вигук, яким відганяють качок (4/5).

КачалАйки (мн.)—залишки бадилля скошеної кукурудзи
(29/4).

КачАлка—а) дерев'яні круглі палки, які кладуться між слижа
ми, балками, коли стелять горище (31/5);

б) коток, яким розбивають грудки на полі (23/);

в) двоколка, бідка (22/1).

КвачувАти—натирати писком стіни хати після того, коли вони
помазані рудою глиною і мають мазати їх білою глиною
(19/9).

КЕптини (мн.)—щітка з рідкими залізними зубцями, якою пер-
ший раз прочісують вовну (29/2, 31/5).

Ке'рпЕц'—постіл (16/2).

КЕшта (знев.)—хатина (15/3).

КибАлка—обручик, який надівають дівчата на голову, щоб до нього почепити різнокольорові стьожки (17/3).

КИка (дит.)—м'ясо (3/1).

КилО (заст.)—двадцять один (15/3).

КИп'іт'—нарост під язиком у курки (5/5).

КиргАн—а) великий із комину курінь, в якому може жити 10—12 рибалок (23, 5/4);

б) пункт, в якому приймають рибу (23/1, 29/2).

Кирд—велика отара овець (5, 23, 29, 33); також—**кИрда** (32/1, 17/4).

КирдАч—чабан великої отари овець (23/1)

КирдовИй—старший чабан (33/3).

КИрпа—жіночий очіпок (5/5).

КисилИц'а—а) кислий компот із свіжих вишень (27/1, 34/6);

б) яблуня, яка родить дуже кислі яблука (27/1).

Кисл'Аука—назва окремого сорту грибів (16/3).

КитАйка—спілі вишні, навті на паличку у вигляді качана кукурудзи. Китайками прикрашають гільце на Івана Купала (27/13).

КИц'нути—вдарити рукою одного з учасників якоїсь дитячої гри (19/2).

КИшло—хуторець (15, 29).

КИшманИ (мн.)—а) нутрощі зарізаної свині (31/5);

б) неістівні нутрощі риби (5, 23)

КИшЕн—дереза (20/6, 13/1); також—**кишМИн** (12/2).

КИшОра (молд.)—п'ятнадцять снопів (5/5).

К'Ірчик—недоїдений кусочок хліба (6/1).

К'Іска—верх на хаті, яка вкрита очеретом. Верх цей сплетений як коса (20/2).

К'іс'мА—китиці біля хустки (25/1).

К'іс'Ора (молд.)—п'ятнадцять снопів (18/3, 33/3).

К'ітЕц'—риболовецька снасть, зроблена з очерету (23).

К'іш—дерев'яний хлів на ніжках, в якому зберігається кукурудза (31/5).

Клад'—приблизно два метри дров (25/6).

Клай—ряд п'ятнадцяток на ниві (23).

КлАка (молд.)—робота гуртом у когось за могорич, чи в порядкові допомоги Див. **толока** (6, 1, 2, 33).

Клак (молд.)—див. **клАка** (23/1).

КлАки (молд., мн.)—див. **клАка** (23/1).

Клан'а—ряд п'ятнадцяток на ниві вздовж гін (34/2, 31/1, 33/3).

КланцАк—порода бичків, яка водиться в Дністровському лимані (23/1).

Кл'ач—жердина довжиною у 1,5 метри, яка прикріплюється до кінця невода, волока для того, щоб сіті у воді були у вертикальному положенні (23).

КлЕхон'—чорногуз (6/1).

КлЕнич—назва риби з великою головою (19/2).

КлЕманій (ірон.)—розумний (6/1).

КлЕпЕц'—назви риби, відомої під назвою «глазач» (23).

Кл'Ежа—клітка землі—десять десятин землі (19/10).

Кл'Овати—клювати, дзобати (6/1).

Кл'Окати—квокати (28/2).

КлУмок—півмішка якогось зерна чи чогось іншого (27/13).

Кл'уч—в поміщальських економіях волочили землю багатьма боронами. Кожну борону тягав один кінь. Кінь, що тяг другу борону, прив'язувався до посторонки шлейки першого коня і т. д. 8—10 борін при двох погоничах і наз. **ключ** (20/5).

Кл'учИн'а—кроковки, якими прикривають верх хати, сараю, щоб вітер не зніс солом'яного даху (3/5).

Книц'а—фігурно вирізана і прикріплена до човна дощечка, яка тримає в нерухомому положенні дошку, на якій сидить гребець, рибалка (23).

Кобила—а) знаряддя, яким косять взимку по льоду очерет. Кобила складається з двох паралельно з'єднаних планкою у верхньому кінці палиць. В нижньому кінці між палицями приладнана звичайна коса. Кобилу совають по льоду і косять очерет (5/1).

б) бительня, якою тіпають коноплі (20/3)'

КОбли (мн.)—назва дитячої гри в жмурки (16/1).

КОблик—пискар (27/1).

КОбух—ямка, в яку садять картоплю (5/1).

Когнис'ті (мн.)—нігті (31/5).

КогУт—півень (30/7).

Код'Ілка—а) прядиво чи вовна, змотані в кужіль (10/10);

б) основна вірówka в переметі, до якої чіпляються гачки (19/2).

Код'Іл'ниц'а—стовп, на якому сушать вірówki рибальських снастей (5/4, 23).

- Код'Іл'чик**—рибалка, який доглядає в час рибальства за кодолами, тобто вірьовками, до яких прив'язані рибальські сіті (23/1).
- КодОла**—канат, вірьовка (23).
- КОдри** (мн.)—вузьенькі смужечки старої матерії, зшиті одна з одною вздовж і змотані в клубок. Із самої кодри роблять підстилки. Можуть бути кодри і основою для шерстяного рядна, шерстяної пілки (23/1).
- КозЕлец'**—прилад для змотування пряжі; див. **виляши** (45/5).
- Коз'олОк**—див. **козЕлець** (1/1).
- КОйці**—дерев'яна клітка, в якій вигодовуються **чи переломлять**ся кури, качки (31/5, 34/6).
- КОйлати**—а) збирати канат в коло, щоб було **зручно користуватися** ним у час рибальства неводом;
б) збирати невід, коли його треба розстелити **на березі**, щоб він висох, або збирати уже просушений **невід** (5, 23).
- КОйло**—зібрані у вигляді кола вірьовки (кодоли) рибальських снастей, або рибальські снасті (23).
- КОйушник**—скупщик у дореволюційний час по селах домашньої птиці (23).
- Кол'Адник**—великий пшеничний пряник у формі вісьмірки. Такі пряники роздавались колись колядникам. Звідси і назва пряника (5/3).
- Кол'Ак**—будяк (3/9, 27/3).
- Кол'бАк**—колючка, напр. акації (16/1).
- КолИба**—курінь для сторожів, пастухів (19/6, 28/2).
- Колій**—ніж, яким колють свиней (1/6).
- КолудАр** (татар.)—низина, долина (5/5).
- КолОдка**—замок (11/9).
- КолотУха**—ряжанка (16/1, 19/10).
- КоминОк**—димар (16/3).
- КонОпат'**—клоччя, яким забивають дірки в човні, коли його ремонтують (23).
- КонопЕл'ник**—горобець (16/2, 25/1).
- Конопл'Аник**—місце, на якому сіють коноплі, коноплице, підмет (19/2, 27/11).
- КонОука**—а) кухоль, кружка (28/1).
б) відро дулапа, поливного колеса (29/4).
- КопА**—три фунти, один кілограм двісті грам (4/7).
- КОпаниц'а**—копанка, криниця в долині (25/1).

КопанИц'а—спеціальна лопата, якою копають буряки (11/8, 27/10).

КопАч—струг, яким підрізають бур'ян (19/10).

КОпач—лопата, призначена спеціально для копання буряків (16/5).

КопИстка—палиця, якою ворують у печі солому, щоб краще горіла (30/3).

КОпла (лайл)—погань, нечисть, падло, сміття (23/1).

КОпка—дерев'яне чи залізне відро (28/2).

КОпці—риболовецькі сіті з очами діаметром у 50 мм (23).

Кор'Ак—а) з довгим держалном ківш, яким з криниці дістають води, щоб напитись одній—двом особам (11/8,
б) велика розливна ложка, ополоник (5/5).

КОрба—рукоятка (3/5).

КОРе"ц'—а) діжка на 80 кг, зерна чи борошна (11/8);

б) приблизно шість з половиною пудів зерна, борошна тощо (9/1).

Кор'інчАк—бичок, який водиться у Дністрі під корінням прибережних дерев чи під камінням (23/1, 5/4).

Кор'інчАн—див. **корінчак** (23/1, 5/4).

КорлАта—довга поперечна планка, хворостина в тину (16/1, 16/5).

КормУшка—мішок, з якого годують коней (19/4).

Короуки (мн.)—назва одного з різновидів грибів (16/2)

КорОуник—колгоспник, який пасе і доглядає велику рогату худобу (5/4).

КорчУха—назва сорту цибулі (9/1, 27/3).

Кос'Ач—біла косинка, обшита мереживом (5/3)

КостЕр—поставлені в конусовидні купи горстки конопель чи снопи комишу (5/5).

КостРА (одн.)—костриця (19/3).

КОстур—поставлені в конусовидні купи горстки конопель (15/4).

КотАі—вигук, яким відганяють котів (27/5).

КОт'ач—дерев'яний чи залізний штир біля борта човна. На котяч надівають каблучкою весло для греблі (23).

КотЕшна (прикм.)—уживається це слово тільки в словосполученні **котЕшна бригада**—бригада рибалок, які ловлять рибу кітцями. Див. **кітЕць** (5/1).

- КотИга** (застар.)—чабанська хатинка, будка на колесах, яка перевозилась за ходом отари. В котизі зберігалися речі чабанів, харчі та сіль для овець (22/3).
- КотлОн**—плита, пічка (28/2).
- Кот** (молд.)—прилад, яким міряють якусь рідину в бочці, напр., вино (29/5).
- КотУн'а** (молд.)—літня піч надворі, кабиця (20/2).
- КОтчик**—особа, яка міряє вино в бочці (29/5).
- КОубаха**—ямка, в яку садять розсаду городніх культур (5/5).
- КОубиц'а**—запічок (31/2).
- КОубичка**—запічок (31/2, 30/1).
- КОубички** (мн.)—челюсті в печі, куди вигортають попіл (9/5).
- КОудра**—дитяче одіяло (16/3).
- Коц'У-коц'У!**—вигук, яким підкликають свиней, поросят (4/6).
- Коц'убА**—кочерга (27/3, 33/2).
- Коц'убИлно**—держак кочерги (5/4).
- Коц'Ук**—пацюк (6/2).
- КОчка**—залишок від скошеної бадилли кукурудзи (29/4).
- КОчед'**—див. **КОтяч** (23).
- КочковАл**—густий, зроблений із бринзи, сир. Роблять кочковал так: бринзу парять кип'ятком, потім місять, як хліб, укладають в круглі форми, пересипають сіллю і протягом декількох днів сушать (24/1, 24/2).
- КошанИц'а**—суміш невизрілої пшениці, ячменю, вівса та різних трав, які спеціально разом сіють для годівлі тварин (25/6, 31/5, 34/4).
- КошАрник**—кошара для овець (19/10).
- КОшина**—товстий добірний очерет (23/1).
- КОшниц'а**—кошик, зроблений з рогозу (6/1, 26/3).
- КоштУра**—шкребачка, якою вирівнюють стіну чи долівку в хаті (27/3, 27/13).
- КошУл'а**—а) дитяча сорочка (25/1);
б) кофточка (16/2).
- Крад'ійЕмц'і** (присл.)—крадькома (3/5).
- КРАйка**—вузький кольоровий, переважно червоний, шерстяний чоловічий пояс (15/4).
- КРАучик**—рогатий жук (28/1).

КрАчка (болг.)—штанина (9/5).

КрижАнка—молоденький лясц (23).

КрИжмо (застар.)—кілька метрів матерії, які дарувались кумом і кумою новонародженій дитині на пелюшки та сорочечки (5/1).

КрилАш—помічник бригадира рибальської бригади (23).

КрОмп'іл'—коноплі (27/5).

Кр'іул'А—кров (19/2).

КрУмар—культиватор, драпак, яким розбивають великі грудки зораної землі (9/2, 27/5).

КрУмарити—розбивати великі грудки зораної землі, розпушувати землю (27/5).

КрУндз'ати—поратися біля чогось, щось робити, але безрезультатно (31/5).

КручОк—шкалик, приблизно 100 грам (19/10)

КубАн—великий череп'яний горщик на смалець, масло (15/1, 29/2).

КУбашок—запічок, де переховуються сірники тощо (25'6).

Ку'бЕрниц'а—робітниця, яка тче килим на верстаті (19,9).

КугуткИ (мн.)—сережки (16/5).

КудрЕл'ка—килимчик (31/5).

Кудз'У-кудз'У!—вигук, яким підкликають свиней (1/1).

КукАн (тур.)—нитка з прив'язаними на її кінцях тоненькими паличками сантиметрів 5—8, на яку нанизують пійману рибу (5, 23).

КУкла—ручайка найкращого, найдовшого волокна прядива (20/2).

КукОна (ірон.)—бариня (28/2).

КукувАукало—сич (15/1).

КукугА—рогоз (29/3).

КукулИчка—зозуля (19/10)

Кукурузн'Ак—а) площа, засіяна кукурудзою (23/1),

б) кукурудзяне бадилля (26/3).

КукурУзник—а) поле, на якому росла кукурудза (5/5),

б) кукурудзяне бадилля (5/4).

КукурУдзка—навиті на паличку у вигляді качана кукурудзи спілі вишні. Кукурудзками прикрашали гільце на Івана Купала (27/13).

- КулАк**—звичайний камінь на 3—4 кг. вагою, який прив'язується до кляча (див **кл'ач**), щоб останній під час рибальства неводом був весь у вертикальному положенні (5, 23)
- КулИба**—курінь, хатинка (15/1).
- Кул'ійОн**—кулИк (5/1).
- Кул'чики** (мн) —а) дірочки в жіночих туфлях, ботинках (25/1); б) сережки (9/3).
- Кум'ірниК**—субквартирант, особа, що наймає половину хати (19/4).
- Кумлина**—соха, дрючок, на якому утримується журавель біля колодязя (28/2).
- КундугУн'а**—коротке тепле жіноче пальто (5/5).
- КунОза**—задавака (31/5).
- КУпа** (тур) —кухлик з носиком, з якого п'ють воду (29/4).
- КупАйлиц'а**—гілка дерева, на яку в день Ів. Купала дівчата чіпляли вінки (19/10).
- КупйА**—грудки землі, горбочки в плавні, на яких росте осока (5/1, 5/5).
- КупчАк**—гвоздика (16/1)
- КурА!**—вигук, яким відганяють індиків (21/1).
- КУр'ачий** (дощ)—дощ із-під сонця (5, 27).
- КурдугУн'ка**—свитка, пальто (25).
- КуркАн** (молд) —індик (28/2).
- КурнУт**—колючий бур'ян (28/2).
- Кур-кур-кур!**—вигук, яким підкликають індиків (1/2, 22/3).
- КуртубЕтка**—тиква (5/5).
- Куруж'Ій**—сторож (15/3).
- КурчодАу**—великий чорний жук з рогом, який давить курчат (30/2)
- КуршУк**—маленький качан кукурудзи (19/10)
- Кут'Ан**—південно-східний вітер Так називають цей вітер тому, що в цьому напрямі, звідки віє вітер, знаходиться частина села, яку називають «кутяни» (23/1).
- КутлОн**—літня пічка надворі, складена з каменю чи цегли без чавуної плити (15).
- Кутн'Ак**—кендюх (28/1).
- Кут'!** — вигук, яким відганяють телят (31/1)
- Кут'-кут'!**— вигук, яким підкликають індиків (20/5).
- Кут'У-кут'У!**—а) вигук, яким підкликають собак (5/1); б) вигук, яким підкликають овець (28/1).

- КутУн'а** (молд.)—кабиця, літня пічка надворі (1/2).
Куфл'А—череп'яний кухоль, кружка (28/2).
КУхи (мн)—коржі (5/2, 28/2).
КУц'а (дит.)—свиня (25/3).
КуцилЕй—маленька собачка (28/2)
Куц'О-куц'О!—вигук, яким відганяють свиней, поросят (4/5, 20/3).
Куц'Он'а-куц'Он'а!—вигук, яким підкликають поросят (25/4).
КУча—саж, свинарник (16/1, 19/10)
КУчма (молд.)—чоловіча шапка (28/2)
Куш-куш!—вигук, яким відганяють коней, лоша́т (25/8).

Л.

- ЛАвати**—лазити, помаленьку ходити (19/10)
ЛагУн—високий глиняний глек відер на 2—3, в якому держать питну воду, влітку лагун частіше всього тримають у льоху, щоб вода була холодна (5/4).
ЛагУнчик—глиняний глечик, банка, в якій зберігається масло, сир; іноді в лагунчику квасять огірки, помідори (23/1).
Л'агА—8—15 грядок на поливних городах, що знаходяться між двома рівчачками, якими подається на город вода (5 5).
Л'Ада—а) зовнішні віконниці (27/9, 16/2),
 б) внутрішні віконниці (27/11)
ЛАда (молд.)—скриня (5/5).
ЛадАр (молд.)—килимчик, рядно, яким накривають скрню (31/5), зменш. ф —**ладарчик** (5, 23)
ЛазанИ (мн)—варяниці, галушки; також лазанкИ (19)
ЛАйба—стара трухлява будівля (9/2).
ЛАк'ітки (мн)—ласощі (1/6)
ЛАманка—приладдя для биття конопель, бительня (3 1)
Ламп'Ір—а) жіночий жакет, сачок (19/1),
 б) старий мішок (19/10).
Ламп'ічти—нашвидкуруч щось латати—одяг, взуття тощо (19/4).
ЛандувАти—ходити (28/2).
ЛаптаШ—рибальські сіті довжиною приблизно 30 м. і шириною 10 м, якими ловлять рибу в Дністрі з двох човнів, що тягнуть за собою лапташ (23).

- Л'Аса**—кругла в діаметрі від 6 до 20 метрів загорода з очере-
ту. У вітряну погоду в лясу заганяли маленьких ягнят (5/4).
- Л'Аска**—прямокутна, виплетена з лози і оправлена в дерев'я-
ну рамку сітка. На лясці мнуть над діжкою виноград перед
тим, як класти його під прес для видушування вина (23/1).
- Л'Атанка**—вив'язування з ниток нових очей у сітці замість
зіпсованих (23).
- Л'Ати**—в'язати нові очі в сітці замість зіпсованих (23).
- Л'Аура** (молд.)—рідка страва; вода засипається невеликою
кількістю кукурудзяного, пшеничного чи ячного борошна
(20/2).
- Л'Егавий, -а, -е**—лінивий (3/5).
- Л'Ел'а**—старша сестра (28/2); також **Л'Ел'ка** (28/2, 16/9).
- Л'Агурда**—дикий часник (16/1).
- Л'Еже"н'**—пиріг із капустою (16/1).
- Л'Ейа**—дівчина, жінка, яка все робить дуже повільно (19'9).
- Л'Елик**—кажан (16/2).
- Л'ем'їа**—рибалки, які в лямах тягнуть невід. Лемія може мати
двадцять—двадцять п'ять чоловік (23/1).
- Л'ен'їа**—вузька межова дорога між полями (11/9).
- Л'еп'Еха**—а) сорочка з грубого полотна (27/1);
б) декілька пробок, прив'язаних до верхів невода. Під час
рибальства пробки плавають на воді і вказують на місце
сітей (23).
- Л'епеш'Итис'а**—колихатися на хвилях (23).
- Л'е"хк'Оука**—легкова машині (1/6).
- Л'имент'Ити**—кричати (20/5).
- Л'ин'Ак**—рак, що линяє весною (5/4, 23/1).
- Л'ин'Ец'**—рак, який линяє весною (5/4).
- Л'ини** (мн.)—прес, яким видушують з винограду вино (29/2).
- Л'инка**—довгий дротяний канат, яким тягають сітку з соломою
від машини на скирту (3/5).
- Л'инта**—сочевиця (1/2, 28/2).
- Л'ипов'Ан**—невеличкий безкільовий човен (23).
- Л'Исина**—огріх, пропуск при посіві якоїсь культури (5/5, 13/1).
- Л'ич'Ак**—черевик, сплетений із рогозу чи прядива (16/3, 27/13).
- Л'ів'Ада**—квітник на городі (29/2).
- Л'ік'Ована**—велика, продовгувата, плоска: лікована квасоля—
велика, продовгувата квасоля (19/4).
- Л'іл'їй'Ак**—бузок (29/4).

Л'іпАх—кирпич з гною на паливо (11/9).

Л'Іска—а) ворота, сплетені з лози, очерету: В'ічин'Ай, мАти, л'Іску, ВидЕм тоб'І нив'Істку (19/10);

б) сплетена з лози сітка, в якій сушать фрукти (16/5).

Л'ітерн'Ак—гарба з маленькими драбинами, якою возять дрова (27/1).

Л'Ітничок—літній жакет (16/2).

Л'ігУчка—літня жіноча кофточка (24/4, 23/1).

ЛоботрАска—гарячка (27/13).

Л'одИц'а—ожеледь (26/3).

Лос'Оуки (мн.)—лосеві черевики (19/9).

Лот (рум.)—наділ землі в 5 га (28/2).

ЛохАн'а—велика миска (31/5).

Л'оххОука—легкова машина (19/2).

ЛубОк—а) гра дітей чи дорослих, родичів і знайомих, напередодні похорону померлого товариша, сусіда, родича. Гри можуть бути різні—у фанта, у «кольца» тощо. Старі люди вночі, щоб не спати в хаті, де лежить померлий, жартують між собою. Одна з жінок, що не спить, може поприв'язувати сплячих жінок до лавки, позшивати спідниці двох жінок, або пришити одяг дрімаючого до одягу померлого тощо (23/1, 27/5, 25/1, 33/4).

б) зруб коло криниці (4/7).

ЛужАни (мн.)—кукурудзиння (15/4).

ЛУжух—лежак, яким іде дим із печі в димар (27/2).

Л'ухувАти—поливати варену рибу саламуром, тобто спеціально виготовленою солоною юшкою (23/1).

Луч!—вигук, яким відганяють овець (23).

ЛучОк—грабки біля коси (29/2).

М.

МагалА—загальна назва кутка села (16/1, 29/1).

МагалАг'ій—чоловік, який прикидається дурником (27/2).

МагАр (інш.)—осел, ішак; ірон.—дурень (6/1).

МАгел'—а) 5—6 горсток прядива, зв'язаних до купи, коли прядиво мочать у воді (27/1, 19/4).

б) зв'язані до купи 10 горсток прядива (16/5, 27/13).

- Маг'ілниц'а**—рубель (18/3, 28/2).
- МАгл'і** (мн.)—3—4, а іноді 5—6, горсток конопель, зв'язаних до купи, взагалі—сніп (25/1).
- МакарАн**—бабка з макарон (19/1).
- МаклавА**—болотяна трава (19/10).
- МандзАр**—круглий пиріг з різним начинням: сиром, кабаком, буряком тощо (1/6, 19/4).
- МАндрик**—кругляк, напр., білої глини (25).
- МанзАр**—чабан (19/10).
- Ман'Іука**—канат, виготовлений з матеріалу поганої якості (23).
- МантА**—бурка, сіряк, свита (28/2).
- МартАк**—поперечні балки на стелі, які кладуться на сволок (28/2).
- МасамАри** (рум., мн.)—вгощання під час весілля (29/4).
- Масл'Анка**—сколотини, рідина, що залишається після того, як зіб'ють масло (15/3).
- МацТити**—мазати, напр., хату (20/2).
- МатаржАни** (мн.)—печиво з борошна і домішки лободи та інших трав. Таке печиво виготовлялось у голодні роки замість хліба (25/1, 34/4).
- МАтка**—старі, багаторічні дуби (19/10).
- МаховИк**—бияк ціпа (5/4).
- МахотЕрниц'а**—саморобна махорка (23/1).
- Мац'- мац'!**—вигук, яким підкликають котів (26/4).
- Мац'Іц'а**—морока (19/9).
- МАчка**—макітра з водою, в якій гончар змочує руки, коли працює на гончарному крузі (5/4).
- МАшина**—млин (15/1).
- МашинОука**—молотьба хліба машиною (1/6).
- МашинувАти**—моліти хліб машиною (20/2).
- МаштАрка** (польське)—комірка в конюшні, де вішають і переходять збрую (9/3).
- Ме"жнИк**—межовий тин, яким відгороджується один город від другого (5/3).
- МендзЕрка**—порода дійних овець (23/1).
- Мен'ки-мен'ки!**—вигук, яким підкликають телят, корів (27/11).
- МентУз**—миньок (риба) (18/3).
- МерЕжа**—сітка, яку ставлять на деякий час у воду, щоб у неї плуталась риба (23).

- Мерва**—дрібненька солома, потерть із соломи, сміття (27, 20)
- Милниц'а**—поперечна частина весла, прикріплена до його верхньої частини. Милниця призначена для тримання весла в руках у час підпихання човна на воді (23, 6).
- Миканка**—ручайка короткого прядива (20/2).
- Микати**—виривати щось із коренем (1).
- Минзе**—а) місце, де доять овець (1*/9);
б) отара дійних овець (16/1, 20/5, 33/1).
- Мимдитис'**—псуватись (19/10).
- Мимка**—корова, вівця із зіпсованою однією дійкою (34/4).
- Мин'Ок**—маленька рибка, подібна до пискаря (19/2).
- М'іл'л'А**—мілина (5/4, 23).
- М'Іток**—5-6 аршин, напр., полотна (20/2).
- М'Іцики** (мн.)—коротенька, переважно з ягнят, вовна (31/5, 34/4).
- Млак**—трава, що росте на мочарях (27/5).
- МлакОвина**—трава, яка росте на болотистому місці (3/9).
- МлИн'ка-млИн'ка!**—вигук, яким підкликають корову (16/3).
- Мн'Алка**—чинбарський круг (19/10).
- МокВА**—мокра, болотиста місцевість (19/10).
- МолдАука**—вітер, що дме з північно-західної частини Бесарабії (23).
- МолдовАм**—західний вітер, вітер з Молдавії (5/5).
- МОлод'**—молода риба, мальки (23).
- МолОун'а**—блискавка (27/5).
- МолОшн'а**—приймальний пункт молока (19/1).
- МолОшник**—віз із суцільним ящиком, яким возять молоко (5/2).
- МонтАва**—чоловіча свита з капою на голову (9/3).
- Мор'Ан**—південний вітер, вітер з моря (23, 6).
- Мор'Анка**—морська вода, яка підійшла до берегів лиману (23, 6).
- МоцноздОба**—нічна красуня, царська борідка (19/2).
- МрУгати**—ледь горіти, напр., солomé в печі (19/9).
- МугИр**—мовчазна, малоговорка людина (19/10).
- МунИчка**—див. милниця (23, 6).
- МурзАк**—порода бичків, яка водиться на дні лиману у мулі (23).
- МурлАт**—дошка, яка кладеться на стіни будівлі. В мурлат вставляються крокви (5/1).

Муґед'—метелик (27/13); змен ф.—**мутлик** (27/13).
МутикАти—їсти (3/5).
МутИчка—грабки біля коси (16/3).
МУт'і (молд.)—рівні зовнішні кути хати (31/5, 34/4).

Н.

На-на!—вигук, яким підкликають:

- а) корів, телят (4/5);
- б) коней (3/2);
- в) собак (1, 5); також—**н'а-н'а!** (2/1).

НаБир-наБир!—вигук, яким підкликають овець (17/3).

Наб'Іл'увати—нагадувати, натякати (28/2).

НабомБУритис'а—надутися (3, 5, 27).

НаБОрина—все ребро човна (23).

Навил'Ад'іти—навчитися, звикнути (5/5).

НапхачкИ (присл.)—їхати човном, відпихаючись веслами, якими дістають дна річки, або їхати човном без парусів, гребучи веслами (23/1).

НарИскат'—напустити, нахлюпати води в човен (23/1).

НастрЕнчити—порадити: «НастрЕнч м'ін'І когО у н'ан'кИ» (19/1).

НасудОмитис'—натомитись (15, 29).

НатЛУмитис'—набігатись, натомитись (6/1)

НауХОчина—див. толока, клака (5, 23).

Н'ах-н'ах!—вигук, яким підкликають собак (26/1).

НахЛисник—торба, сумка (28/2)

НачИн'а—миски, тарілки, горшки, ложки—весь посуд (16/1).

Не"л'Апка—телячка, що привела перше теля, стала коровою на другому році (5/5).

НЕц'у-б'Ірка, нЕц'у-б'Ірка!—вигук, яким підкликають овець (30/4).

НизОука—південний вітер, вітер з гирла Дністра (5, 23).

Низ'когЛАЗий—близорукий (7/2).

Низ'коОкий—близорукий (27/11, 28/1).

Н'іминА—тварини (19/2)

Н'аг-н'аг!—вигук, яким підкликають собак (3/2, 26/4).

НаГУт—горох (16/2).

НажЕгат'—налякати (5/5).

- НажирувАти**—начепити на гачок вудки чи іншої якоїсь рибальської снасті принаду для риби (19/2).
- Наклад**—верх критої соломою чи очеретом хати (19/2); див. кіска.
- НалАуник**—а) килимчик на лавку, різнокольорове вовняне рядно, яким покривають лаву в хаті (31/5, 20/5).
- НалимАнитис'**—набрати чогось більше, ніж треба (1/6).
- НалУжник**—а) килимчик над ліжком (19/10);
б) килимчик, рядно, яким застилають ліжко (19/9).
- НамлакО**—пасовисько в лузі (27/11).
- Н'Ан'а**—старша сестра (28/2, 29/4).
- НанАшка** (молд.)—хрещена чи вінчальна мати (16, 27, 33).
- НанАшко** (молд.)—хрещений чи вінчальний батько (16, 27, 33).
- НапОй** (мн.)—поливні грядки (29/4).
- НапОуратисис'**—напоротися, напасти на когось (19/6).
- Напручити**—склепати зламану біля п'ятки косу, з'єднати п'ятку коси з прутом коси (5/3).
- Н'імИц'а**—дурман—трава, блекота (3/5, 23/1).
- НИцка**—овечка (28/2).
- Но-гАйда!**—вигук, яким поганяють коней (16/1).
- Но-гат'т'А!**—вигук, яким поганяють коней (5/1).
- НОчви** (мн.)—а) корито, в якому перуть білизну (1/6).
б) корито, в якому місять тісто на хліб (27/13).
- НочноздОба**—нічна красуня, царська борідка (19/4).
- НУдик**—земляний горіх (13/1).
- НУдл'і** (мн.)—страва: галушки з салом (5/3).

О.

- Об'Іс'т'а**—двір, садиба (27/11).
- Обл'Ет** (молд.)—риба-верховодка, риба, хвора на глисти, через що і плаває зверху (23/1).
- Обн'Іжка**—корпус, основа стола без кришки, без стільниці (3/5).
- О'брат**—перегнане через сепаратор молоко (29/2).
- ОбримИзити**—спаплюжити, кривдити (5/1).
- Обр'ідний, -а, -е**—рідко посіяний, зріджений (1/6).
- О'брус**—скатерть (4/7).

- Обс'ю**—огріх, пропуск при посіві якоїсь зернової культури (4/2).
- О-г'Іпа!**—вигук, який викрикують, коли спихають човен у воду, чи витягають його на берег (23).
- О-г'Іса!**—див. **о-г'Іпа!** (23).
- ОдАйа**—полянка в лісі (15/1).
- ОдОн**—товстий канат, яким прикріплюють сітки до човна в час рибальства (23/1).
- ОдЕнки** (мн.)—зібрання жінок взимку в якійсь хаті, щоб щось робити, напр., шити, вишивати, прости тощо (3).
- ОдлУч!**—вигук, яким відганяють овець (5/4).
- ОжечЕда**—ожеlediця (27/1).
- О'же"ло**—держално коцюби (16/3).
- О'ж'ій**—палиця, якою ворущать солому в печі, щоб вона краще і швидше горіла (16/9).
- ОкалатАти**—вимолотити зерно із скошеного жита, призначеного на околот (11/9).
- О'ко**—стара міра ваги, три фунти (3/5).
- ОкОл** (рум.)—загорода, обора (29/1).
- ОкунИц'а**—верхівка очерету, мітелка, цвіт очерету (5/1).
- ОкрУшка**—одрізана через всю хлібину велика скибка хліба (19).
- О'нтар**—рівчачок, зроблений ножичком вниз на глиняному посуді—макітрі, глечики тощо (19/10).
- ОпАлка**—мішок, з якого годують коней (3/4).
- ОпiкАнка**—спечена на вогні риба (23).
- ОсАда**—ложа рушниць (3).
- ОсЕл'н'а**—гусінь (19).
- ОсЕниц'а**—гусінь (19).
- Ос'Інка**—а) назва овочів, фруктів, що визрівають пізньої осені (19/7);
б) жіноча осіння кофта (5/2).
- Ос'Інчик**—літній жіночий жакет (9/2).
- О"сУга**—осадок в олії (19/1).
- ОтарИк**—назва півострова коло с. Роксоляни Овідіопольського району, де колись напували овець (23/3).
- ОтАрник**—пастух овець (5/4).
- ОтбортиУтис'**—відсахнутись, відійти (1/6).

ПавУт'кало—сич (11/9).

ПавУтиц'а—березка (28/2).

П'Аґнис'т'і (мн.)—нігті (31/5, 34/4).

ПАгуба—втрата чого-небудь (28/2).

Пад'—шкідлива роса для тварин, посівів. Коли, напр., віці походять по такій росі, то в них спадають ратиці (1/6, 3).

Пал'—межовий стовпець, закопаний на межі між землями двох колгоспів (3/5).

Пал'анИц'а—круглий із прісного тіста пиріг із сиром, капустою чи яблуками (16/1).

Пал'Ати—бігати, ганяти (19/1).

ПАлуба—а) пересувна на колесах будка, вагончик для трактористів (16/3);

б) велика череп'яна миска (16/3, 9/1).

Пан'Ера (болг.)—корзина, сплетена з верболозу. В таких корзинах переносять і перевозять різні овочі (29).

ПантрувАти—стерегти, доглядати когось чи щось, стежити за кимсь (6/1, 3/9, 27/13).

ПантрушИти—тіпати коноплі (25/1).

ПАпора (молд.)—рогіз (26/3).

ПалУра молд.)—рогіз (5/5).

ПалшОйа (молд.)—кукурудза (18, 26, 29, 33).

Палшо'Йін'а—кукурудзиння (28/1).

ПалшОйнис'ко—бадилля кукурудзи, кукурудзиння (34/6).

Пар, мн.—**пар'і**—великий пакол. **Парі** забивають у дно лиману; до них прив'язують човни, щоб вони стояли на місці, коли тягнуть невід (23, 6).

Парал'Ійа (болг.)—солом'яний чи фетровий бриль (29).

ПарасИник—чоловіча верхня сочочка, пошита з тканини темного кольору (29/5).

ПаратАри (мн., молд.)—вузенький довгий килимчик, який вішають над лавою попід вікнами в хаті (3, 5, 20, 27).

ПарОж—а) снопик житньої соломи для покрівлі якоїсь будівлі. В'яжуться снопики по два разом. Звідси—парки. Жито, призначене на парки, молотиться так, щоб солома не ламалась (31/2).

б) поле, на якому росло просо, просище (4/7).

ПатрИка—великий шматок хліба (5/2, 3/5, 27/3).

- Парчик**—рибалка, який забиває в дно річки, лиману спеціальний кіл, пар, до якого прив'язують човни, щоб вони стояли на місці (23).
- Пасиночок**—рядочок, смужечка (19/2).
- Пас'їувати**—сердитися (19/9, 19/10).
- Пасоудниц'а**—гадюка (1).
- Пасовиц'а**—час, коли пасеться худоба (1).
- Пасок**—пояс (9/1).
- Пател'н'а**—сковорода (16/7).
- Патик'**—палиця, якою ворують соломку в печі, щоб краще горіла (16/7).
- Патрика**—палиця (5/2).
- ПатлАчка**—швидкостиглий сорт вишень (34/4).
- Паха**—середня частина невода між верхами і сподами (5, 23).
- Пац**—цегла-сирець, яка своїм розміром може бути в 3--4 рази більша за звичайну цеглину (5/4).
- Паца**—цегла-сирець (31/5).
- Пац'Орки** (мн.)—разки намиста, тісно пов'язані навколо шиї (3/5).
- Пац'Ук**—а) підсвинок (28/1, 25/6); б) криси (17/2); в) щур (19/4).
- Пашенна** (яма)—яма у вигляді глечика глибиною 2½—3 метри; горловина, верхня частина ями, шириною приблизно в один метр, а нижня частина може бути до двох метрів. Яму добре вимащують і випаляють. В такі ями колись люди засипали на зиму, як у засік, різну пашню. Звідси такі ями і наз. пашенними. (1/6, 23/1, 33/3). Див. горлова яма.
- Пе"ре"бит'**—пересипати; **перебить** рибу—пересипати, виловлену влітку рибу, льодом, щоб вона не псувалась (23, 6).
- Пе"ре"бЕнд'увати**—перебирати, коверзувати, вередувати (1/6).
- Пе"ре"бУгл'ати**—збовтати, потолочити (3/5, 27/3, 30/1).
- Пе"ре"гон**—перегнати через сепаратор молоко (19/10).
- Пе"ре"гонка**—третя оранка перед посівом якоїсь культури (4/7).
- Пе"ре"гул**—поле, яке рік чи два перегулює, не ореться і не засівається (5/3).
- Пе"ре"кабутатис'а**—перевертатися, перекручуватися (3/5, 16/5).
- Пе"ре"кобИритис'а**—скривитися, покоситися (1/6).
- Пе"ре"киднА**—канат, яким стягують два човни один до одного в час рибальства неводом (231/).

- Пе^ре^л'Ім—гребінь з очерету на хаті (5/1, 5/5).
- Пе^ре^мЕрвити—перетерти, подрібнити щось (7).
- Пе^рЕр'із—половина перерізаної діжки, шаплик (3, 6, 27).
- Пе^рЕтика—тин між сусідніми садибами, частину якого ставить один господар, а другу—інший (5/1).
- ПЕ^трати—розуміти (1/6).
- ПетУра (рум.)—тонке літнє одіяло (28/2, 29/5).
- Пе^чИна—цеглина чи кусок цеглини, що випали з печі (19/9).
- ПІн'авий—повільний (19/10).
- ПІн'аво (присл.)—повільно, ледве-ледве (19/10).
- ПІски (мн.)—губи (19/10).
- ПистЕлка—хвартух (6/1).
- ПичИн—вимита водою яма в глеюватій землі; краї цієї ями твердіють і стають як камінь (19/2).
- П'ід—а) черінь печі (23/1); б) горище (28/2); в) підстилка з старої соломи, на яку кладуть скирту необмолоченого хліба чи сіно (5/5).
- П'ідБУрок—залізний гак, багор з дерев'яною ручкою. Підбурком розправляють у час рибальства сіті, коли вони заплутуються (23, 6).
- П'ідв'Ікники (мн.)—довгий вузький килимчик, який вішають у хаті попід вікнами (10/4).
- П'ідв'ікОн'а—див. підвікники (3/5).
- П'ідв'ікОнниц'і—див. підвікники (20/6).
- П'ідвОдж'ін'н'а—глина, фарба, якою підводять стіни, піч (19/9).
- П'ідвознА—човен, на якому знаходиться лід, діжки, в які складають виловлену рибу (23).
- П'ідкОва—залізна круглої форми підкова з трьома шипами, яку надівають рибалки на взуття взимку, щоб не ковзатися на льоду, коли йде підлідний вилов риби (23).
- П'ідкрІлко (мн., род. -ка)—стіна ятера (23).
- П'ідл'ашчІука—молодий лящ (23).
- П'іднавОз—возовня, приміщення, в якому зберігається взимку с./г. реманент (30/3).
- П'ідпАлок—перепічка (27, 20, 30).
- П'ідпарок—поле, виоране після скошення хліба, на якому будуть сіяти восени (3/5, 19/1).
- П'ідпОун'а—ледь неповний місяць (19/2).
- П'ідпУки (мн.)—намотані на споди невода перевесла з осоки, щоб споди невода не загрузали в болото (23).

- П'ідтич**—тички, стовпи, на яких сушать рибальські сіті (23, 6).
- П'ізн'і** (ул'аги)—пізно увечері (3/4).
- П'ізн'уркИ** (мн.)—дуже пізній виводок курчат (31/5).
- П'ікна** (лопата)—лопата, якою саджають хліб у піч (9/3);
п'ікн'і вагани—вагани, в яких місять тісто на хліб (5/1).
- П'ір**—назва сорту пізньої цибулі (19/10).
- П'ірникоза**—дика водяна курочка (19/10).
- П'іс'ч'іс'!**—вигук, яким підкликають котів (16/8, 33/3).
- П'іскозУб**—пискар (16/2).
- П'іскУн**—бичок, що водиться на піщаному дні Дністровського лиману (23).
- П'іскУр**—див. піскун (23).
- П'ісОшник**—див. піскун (23).
- П'істЕлка**—хвартух (28/2).
- П'іузина**—поясок комишового тину (5).
- П'іуОка**—півтора фунта, 600 грам; рідини—півлітра (19, 27).
- П'іхати**—дерти, товкти просо на пшоно в ступі, пшеницю на кутю (31/2, 34/4).
- П'ічурА**—закуток у печі (15/3).
- П'ішЕука**—верхня наволочка на подушку (19/10).
- П'ішох'Ідна**—стежка, доріжка (4/6).
- П'йад'**—одиниця довжини, приблизно 10 сант. (31/2).
- П'йантУшка**—маленька пляшечка горілки, грам на 50 (19/4).
- П'йатАк**—а) три шаги; один шаг—півкопійки (27/10);
б) дві з половиною копійки (20/4, 11/6, 30/2).
- П'йатирИк**—дерев'яні п'ятиріжкові вила (17/3).
- П'йАтка**—п'ять снопів, складені в копичку (9/5).
- П'лажатУра** (молд.)—невеличкий пиріжок у формі півкола (5, 23).
- П'лАса**—сітка з прив'язаним до неї держакком. Раніше з допомогою пласи відділяли зерно від полови; «т'Агне плАсу по гармАн'і [полоука оставАлас' на матул'і] а зерно пАдало на вОрох» (29/2).
- П'латАт'**—розрізати ножом голову і спину риби аж до живота на дві рівні частини, щоб риба краще просолилася (23, 6).
- П'лАтва**—частина журавля, яким тягять воду (27/11).
- П'лау**—все те, що під час поводи плавало (старий очерет, рогіз), а потім осіло (5/1, 5/4, 5/5).
- П'лаун'Оука**—загальна назва трави, що росте в плавні (5/4).

- ПлАха**—частина нової сітки, яку пришивають до невода замість зіпсованої (23).
- ПлАхта**—одіяльце, в яке загортають маленьку дитину (16/2).
- Плес**—затоки Дністра (5, 23).
- Пле"тій**—верхня заплетена частина комишевого тину (5/1, 5/5).
- ПлЕцик**—невеличкий коржик, спечений із борошна в суміші з потертою макухою, картоплею (34/6, 11/8).
- ПливОк**—поплавець (19/2).
- Пл'ішка**—клинчик, пасклин, яким коса прикріплюється до кіся (19/4).
- Побе"ре"жн'Ак**—північно-західний вітер, що дме вздовж берега (6).
- Поб'ічка**—печінка бичка (риби) (23).
- ПовАдчик**—колгоспник, що доглядає за рівчачками (вадами), якими подається вода на поливних городах (5/5).
- Повиншиул'Ати**—повитягати, повиймати (26/3).
- ПовОйка**—кручені паничі (19/9).
- ПоворУшка**—палиця, якою ворують соломі в печі, щоб краще горіла (19/3).
- ПогАнка**—гадюка (1/1).
- ПогрУдки** (мн.)—вишивка на жіночій сорочці, що припадає на груди (27/2).
- ПогУт'кало**—сич (16/1).
- ПодЕн'а**—настил із соломи, який роблять на тому місці, де буде складатись скошений хліб, сіно у скирти (3/5).
- Под'ілок**—десять горсток конопель, зв'язаних докупи, коли коноплі мочать у річці (26/2).
- Подра**—сідало для курей (27/2).
- Подрачка**—сідало для курей (19/1).
- ПодуфАйло**—самовпевнена задавакувата людина (19/10).
- ПожажихАтис'а**—мати велику спрагу, страждати від нестачі води (1/6).
- ПажАй!**—вигук, команда, яка подається, коли потрібно направити парусний човен за вітром (5, 23, 6).
- ПокАл**—дно Дністровського лиману, переважно болотисте (23, 6).
- ПоклАсти**—обрати: «СкрІпника поклАли головОйу» (1/6).
- ПокривАл'ниц'а**—молода; за звичаєм молоду з молодим покривають великою хусткою, на яку зверху кладуть вінок, фату (19/10).

- Покр'івец'**—марля, якою покривають мерця (28/1).
- ПолИк**—вишивка на рукавах жіночої сорочки (3, 27).
- Полинки** (мн.)—хризантеми (15).
- Пол'Іг**—а) низина біля річки, на якій сіють хліб (19/3, 30/); б) полеглий хліб (31/2).
- Пол'Іуник**—курінь над ямою, в яку складають на зиму картоплю (3, 19, 27).
- Пол'ка**—широке жіноче пальто (27/5).
- Половинчик**—пляшечка місткістю приблизно в одну восьму літра (19/10).
- ПолОг**—низина біля річки, на якій сіють хліб (25/6).
- ПолосА**—раптовий вітер, вихор (23).
- Пол'т'ісАк**—довге ватне жіноче пальто (5, 27).
- Полуд'Онка**—південно-західний вітер, що буває з 12 годин дня (23/1).
- ПолуйарлИк**—товстий, добірний очерет, але трохи нижчий і тонший, ніж ярлик (23/1, 23/3); див. **гарлик**.
- Помирок**—праця один в одного в порядку взаємодопомоги (26/2, 32/3).
- Пом'Існиц'а**—нижня дошка, що кладеться на віз чи гарбу (5/2).
- Помн'Ак**—гвоздика (15).
- Помп'Іти**—задаватися (19/2).
- Пор'Єнча** (польське)—спинка ліжка (3/5, 16/1).
- ПорИкоза**—короста, сверблячка (19/9).
- Пор'Ід**—пологи (19/8).
- Пор'іж**—сітка з очима великого діаметра, яка прикріплюється зверху сітей невода, щоб зміцнити їх, щоб вони не порвалися, коли піймають багато риби (23).
- Порта**—рядовина, ряднина, але не вовняна, а з ганчірок (19/2). Звідси—**портОве р'адно**—рядню, зіткане з ганчір'я (31/2, 34/4).
- ПорУхач**—палиця, якою ворущать, перегортають солому в печі, щоб краще горіла (3/3).
- ПорУшич**—див. **порухач** (27/1).
- Посел'чАнин**—односельчанин (30/2)
- ПоскрОмити**—приборкати, втихомирити (1).
- ПОсмик**—довга, тонка палиця, прикріплена до журавля, якою тягнуть воду з колодязя (31/5).
- П'єсторц'увАти**—поставити снопи очерету, кукурудзи в «п'ятки», «п'ятнадцятки», в копи стійма (1/6).

Посуд—човник, яким підвозиться рибалкам потрібний інвентар (23).

ПотлУмити—побити кулаками (11/9, 20/3).

ПОтр'ібка—начинка для пирогів, вареників із печінки, вишкварків (5/5).

Поуст'акИ (мн.)—валянки (30/2).

ПОфта—людина, що хоче їсти те, що побачить в інших (28/2).

ПоховАукало—сич (3/5).

ПочАлка—баржа, якою в старий час перевозили хліб по Дністру (5/4).

ПОч'іски (мн.)—відходи прядива, клоччя (20/2).

ПОш'іука—а) наволочка на подушку (31/2).

б) верхній дрючок, яким скріплюються стовпчики тину (19/10).

Пошл'Угати—побити: «ГрАдом хл'іб пошл'Угало» (19/10).

ПоштармАк—дерев'яні, на 4—5 ріжків, вила (5/5).

Прач—праник, яким перуть білизну (4/6).

ПрашОука—прополка, сапання (27, 31).

ПрашувАти—полоти сапою (15/1, 27, 31).

ПрежитУри (молд.)—пирогои (15/4).

Прес'!—вигук, яким відганяють котів (31/1).

ПРидане—худоба, гроші, крім скрині з одягом, які дають за молодю (16/2).

ПриймАнський, -а, -е—прийнятий; уживалось колись у словзсполученні **прийманський скот**—скот прийнятий поміщиком за винагороду від місцевого населення на випас (22/3).

ПРиймич—зять, який іде жити в прийма до батьків своєї дружини (19/1, 31/5).

ПРийсти—прийти (16/6).

ПризОристий—короткозорий (1).

ПРиколотки (мн.)—обмолочений сніп жита, але ще не витрушений і з нього ще не зроблений околіт (11/9).

ПриконЕчне—огріх під час оранки (19/10).

ПРикрий, -а, -е—крутий, -а, -е (9/1, 16/1, 27/13).

ПРитал'ішчитис'—невчасно прийти, прийти в небажаний час (31/5).

ПРитаргУнитис'а—див. **приталішитись** (23/3, 31/5).

ПРитьОр—двері, вікна (15/3).

ПрихожАнин—особа, що проживає в селі нелегально чи напів-легально. Прихожанами в старий час були переважно втікачі від кріпацтва (5/5).

Приш'їлка—латка на взутті (19/9).

ПрогАвина—огріх (23, 27).

ПродУшник—отвір у стелі, щоб з кімнати виходила пара, дим (28/2).

ПроживАте"л'—особа, що тимчасово проживає в селі (5/5).

ПрожОн—дорога, прокошена між очеретом у воді; цією дорогою не тільки їздять човнами, а можуть там ставити сіті на рибу (23/1).

ПрокОс—огріх, пропуск у час косіння хліба, сіна (17/2).

ПрошкувАти—іти навпростець (14/3, 19/6).

Пруг—ріг столу, печі; змен. ф.—**пружОк** (19/1).

ПрУзик—саранча, коник-стрибунець (1/1).

ЦУга—батіг (27/11).

ПудЕлко (польське)—футляр, коробочка (19).

ПужИна—просяна полова, взагалі дрібненька полова (28/1, 25/3).

ПузАнка—чорна смородина (25/6).

ПузичКИ (мн.)—червона смородина (19/10).

ПукАсик—манюсінська рибка (19/2).

Пул'-пул'-пул'—вигук, яким підкликають індиків (27/11, 4/6);

б) вигук, яким підкликають голубів (27/4);

в) вигук, яким підкликають качок (3/2).

Пул'А!—вигук, яким одганяють гусей, качок (17/2).

ПУл'ка—качка (19/9).

Пунц—червоний рак (28/1).

ПурплИц'а—дощечка, на якій тримається спідній і верхній гончарний круг (19/10).

Пухт'Ір (молд.)—а) сітка з великими очима, в яку набирають сіна для коней, їдучи в дорогу (5, 23);

б) великий мішок, пудів на 7—8 (25/1).

ПчЕл'н'а—пасіка (6/1).

Р.

РАбиц'—ястреб (16/3).

РадухА—веселка (34/5).

Ран'Ушка—а) рання капуста (5/5);

б) рання скороспіла картопля (28/1).

Рак—залишки бадилля після зрізування кукурудзи, соняшника (1/6).

Рамазан (інш.)—шлунок (15/1).

РАфа—сито, решето з-під віялки, яким пересівають зерно (27/13).

РАшниц'а—сітка, якою ловлять раки (5/5).

Рванц'і (мн.)—рвані галушки (19/10).

Ре"вАк—перше найкраще виноградне вино, яке одержують на початку видавлювання (29/2, 23).

Ре"пЕха—а) довга сорочка, в якій у старий час хлопці ходили без штанів до 16 років (31/2);

б) різновид мішка, з якого годують коней (27/13).

Ре"пл'Ашка—місцева назва сільської вулиці, на якій колись росли реп'яхи (1/6).

Ре"птУх—різновид мішка, з якого годують коней (3/5).

Ре"тувАти—сваритися (19/10).

РИгол'—поперечина між стовпами, коли стіни якоїсь будівлі спочатку роблять з дерева, а потім обмазують глиною (3/5).

Ригл'увАти—вставляти поперечні планки між стовпами, коли стіни будівлі роблять з дерева, а потім обмазують глиною (3/5).

РИзник—назва одного з різновидів грибів (16/3).

РикЕта—різновид верби, яка головним чином іде на паливо (5/3).

РИпа (лат.)—балка, рівчак (5, 3).

РИпиц'а—капиця (34/5).

РисОрник—тачанка (5/2).

РихтувАтис'—збиратись, готуватись, ремонтувати, лагодити щось (11, 9).

РИшче—дрібненькі гілочки, хмиз (27/1, 11/9); також—р'ішча (31/).

Р'Іза—а) земельний наділ у 1½—2—3 десятини (27, 1, 31/5);

б) лозина, якою поганяють чи відганяють худобу (10/2).

Р'Ізка—а) ділянка землі приблизно в 1½ гектара (3);

б) січка (19/10).

Р'Іпа—свиріпа (16/2).

Р'іпакОвий, -а, -е—свиріп'яний, -а, -е.

Р'іши'Ак—однорічна телиця, бичок, лоша (16/1).

РогаЧ—однорогий жук (16/1).

РоговА—крайня ополонка, після якої тягнуть невід на місце вибирання невода з води (23).

РогОжка—див. рептух (19/9, 10/10).

РозБОЙ—верстат, на якому вироблюють килими (19/9).

Розве"сн'Атис'а—наставати весні (1/6).

Розв'Ілка—роздоріжжя (19/1).

РОзв'яз'—скошений, але не пов'язаний у снопи хліб (26/3).

РозднУти—вийняти дно з бочки (5/4, 31/5).

РоздуВанити—розподілити рибу чи виручені від продажу риби гроші між рибалками, які брали участь у рибальстві (5/4, 23).

Роз'шиунА—кінець роботи в рибалок (23).

РОнде"л' (інш.)—сковорода (33/3); зменш. ф.—**рОнде"л'ка**—сковорідка (33/3).

РондЕлик (інш.)—маленька каструлька (10/4).

РопИти—а) кропити ропою, солоною водою, солону, щоб її краще їла худоба (31/5);

б) поливати варену рибу солоною юшкою (5, 23).

РоскирдАч—безладдя, безпорядок (1/6).

Росл'Ак—доморослий тютюн (5/5).

РоспАшка—плужок, яким обробляють міжряддя пропашних культур (1/6, 20/2).

РоспашкуВАти—плужкувати міжряддя пропашних культур (1, 20).

Роспл'Ітка—кісник, стьожка, яка вплітається в косу (29/2).

РОсул—бульйон (19/8).

РОг'їа (інш.)—верхнє жіноче плаття з байки; плаття шийється без рукавів, на зборах (28/1).

РотофЕйка—а) фуфайка (16/3);

б) кофточка із складками внизу (20/2).

РошшивАти—кінчати роботу, кінчати рибалити (23/1).

РудА—кров (9/5).

РУдики (мн.)—слід, дрібне зерно, що відходить, коли віють гречку (4/7).

Руков'Атка—ціпилно (6/1).

РУлка—а) носок чайника (31/5);

б) вужча частина, лійка, трубочка, яка вставляється в якийсь посуд, коли в нього наливають якусь рідину (3/5).

Р'умОчити—пити могорич (4/6).

РУнда—стовбур товстого дерева (16/1).

РУнка—вухо лопати, в яке забивається держак лопати (5/5)

С.

- САга**—болотисте місце в плавні, де росте очерет, рогіз (5/5).
- СамАл** (тур.)—гурт кількадечних ягнят (22/3).
- Сад'Ілка**—ручна лопата, якою садять кукурудзу (31/5).
- Саджалка**—див. пікна лопата; лопата, якою саджають хліб у піч (16/3).
- СажАлка**—сівалка (31/5).
- СажОк**—сплетена з лози чи очерету овальна корзина, в якій у воді зберігається живою спіймана риба (5, 23).
- СаламАт'**—венігрет (19/10).
- СаламУр** (італ.)—солоня юшка, яка вживається як приправа до вареної риби (5, 23).
- СаламУра**—а) солоня юшка з лавровим листям і перцем; використовується як приправа до м'ясної їжі (30/2);
б) свіжий коров'ячий кіз'як, розбавлений водою; використується як добриво (5/5).
- Сал'атИрка**—біла череп'яна глибока миска (3/5, 18/1, 27/10).
- СалГан**—а) місце, де ріжуть овець, різниця (3/5);
б) сарай, в якому стоїть сільськогосподарський реманент (19/1).
- САло**—шматочки льоду на поверхні води, коли річка, лиман починає замерзати (23, 6).
- СамодУршчик**—рибалка, який ловить рибу самодуром, тобто вудкою з кількома гачками (23, 6).
- СамотЕй**—молодий сом (23, 6).
- САпанка**—полоття (5/1).
- СапатОрити**—плужкувати (27/5, 32/2).
- СалІл'ник**—держак біля сапи (5/5).
- С'ау-с'ау-с'ау**—так місцеві люди передають кричання індиків (1).
- СаугАн**—отара, гурт овець (11/9).
- САхар**—залізний гачок з довгим держакком. Сахар використовується в час підлідного рибальства для просування невода від однієї ополонки до іншої (23).
- СвІдний, -а, -е**—зеленкуватий, -а, -е (5/5).
- СвирБІвус**—шипшина (16/5).
- СвирБІгуз**—шипшина (16/1, 27/1, 1/3).
- С'в'ітЕчка**—свиточка (19/2).
- С'в'ітовА**—тоня, яку тягнуть на світанку (23).

СволочОк—жердина, на якій сушать після рибальства сіті (23, 6).

СЕберний—злий, лютий, клятий (19/6).

СеймЕн—спеціальний лом з дерев'яною ручкою, яким пробивають ополонки (5/4, 23/1)

СередИнка—риба сардель (23).

СЕрце—велика концентрація в морі медуз, які, попадаючи в рибальські сіті, заважають рибальству (23, 6).

Сиб'Ірний—холодний; **сибірний ден'** (27/11).

СивУл'а (ірон) — стара дівка (1/6).

СИл'анка—низка, в'язка: «**сил'анка табаку**»—низка тютюнового листа (3/5, 27/13).

СиноВА—жінка сина, невістка (27/10).

С'ІВА—а) торба, мішок, з якого колись розсівали зерно, коли сіяли руками;

б) частина ниви, засіяної одним помахом руки сівача (5, 19/9)

С'Іяти (наволоком) —сіяти весною під борону, не оравши землі (20/5).

С'ікОрити—а) сердитись, лаятись, бути дерзким (31/2);

б) дрібненько потесати сокирою дрючок (19/10).

С'іл'Арка—солянка (11/9).

С'ін'т'Ур—матеріал на борти одягу (19/2).

С'ірачОк—нитки, з яких виготовляють рибальські сіті (23).

С'ічкаунИц'а—прилад, яким січуть капусту на квашення (30/5).

Скаже'нИна—пирій (15/3)

Сказ—огріх при оранці чи косінні хліба (27/6, 27/13).

СкакунЕц'—коник, рос. кузнечик.

СкЕп'ін'—а) спека, жара; б) великий мороз (19).

Скид—підскакування табунчика риби над поверхнею води (23).

Скирн'Ати—кривитись, плакати, бути невдоволеним (31/5).

Ск'іпЕц'—межова ямка між городами (5/5).

Склад—межа між нивами (5).

СклЕцок—від чверті до півмішка зерна чи чогось іншого у мішку; оклунок (3/5).

Скорн'Ати—зігнати (28/2)

СкОрса—загнута частина полозка саней (5).

СкОрца (молд) —різнокольорове з узорами рядно (5/Г).

СкрадАтис'а—шкодувати чого-небудь (27/13).

Скрут—насад у возі (31/5).

- Скрутечн'**—віхоть з очерету (29/5).
- Скрутлик**—вертута із здобного тіста (16/3).
- СкупЕльний**—дуже скупий (6/1).
- СкупЕра** (згр.)—дуже скупий (5/4, 31/5).
- Скут**—жіноче зимове на ваті пальто (29).
- Скутик**—тонке байкове дитяче одіяльце (29/4).
- С'л'аковИц'а**—погана дощова погода (25/3).
- Слиж**—поперечна балка, яка кладеться на сволок будівлі (5).
- СлИзики** (мн.)—назва гри в крем'яшки (16/1).
- Сл'їй**—глиняна полив'яна банка, в яку зливають лій. Тепер будь-яку банку, в яку вливають лій, наз. **сл'їй**; зменш. **слОйік** (16/1).
- СлОйка**—див. **сл'їй** (16/1)
- СлонИти**—зближувати крила невода, коли його мають витягати на берег (23).
- Слуп** (польське)—стовп, зменш. ф —**слУпик** (3/5)
- Сл'усАк**—а) залізні гачки, на які чіпляються двері з завісами (19/9);
б) великий палець на руці (19/10).
- СмаженИц'а**—яєшня (26/2)
- Смал'Уг**—палиця, якою ворущать солому в печі, щоб краще горіла (20/1).
- Сморж'І** (мн.)—назва різновиду грибів (27/11).
- Снад'**—пліснява, що може з'являтися в бочці з вином, коли її не просікркують (23/1).
- СОба** (болг.)—піч, яка опалюється з сіней (15, 29).
- СойАк**—приміщення, в якому зберігається в качанах кукурудза (28/2).
- СоломИАник**—сплетений із соломи кошик (19/10)
- СОрок грошЕй**—двадцять копійок (19)
- СорокОука**—сороковідерна бочка (23/3).
- Сл'їжАрн'а**—амбар (1)
- Сл'інОза**—дереза, повій (19/10)
- СподовИк**—рибалка, який тягне нижню частину невода, «сподА» (5/4, 23).
- СпосУдитис'**—розжитись, позичити щось у когось (34/6).
- Спр'Ажник** (заст.)—супрягач (34/4).
- СпруЗнутис'а**—спотикнутися (28/2).
- С'т'агАл'н'а**—канат, яким зближують, притягають в час рибальства один човен до одного (23).

- СтайА**—ряд п'ятнадцяток чи кіп на ниві із гін у голи (5, 26, 27).
- СтАйка**—ряд п'ятнадцяток на ниві (5, 26, 27).
- СтарнИк**—старий комиш, що лишився нескошеним і торчить поруч із молодим, новорічним (5).
- СтаунИк**—невід, розставлений у воді, на паколах, щоб у нього заходила риба (23).
- СтИрта**—ожеред соломи (27/1).
- Сте^лИна**—поперечна балка в хаті (20/2).
- Сте^лИнка**—частина стелі між балками в хаті (5, 3, 27).
- Сте^рнИк**—стерня (19/4).
- Ст^гИгло**—тирло коло водопою (27/5).
- Ст^лИлИц'а**—кришка стола (3/5).
- Ст^т'ін'Анка**—назва південної частини с. Будеї Кодимського району. Можливо, що ця назва зв'язана з татарсько-турецькою границею, яка проходила по річці Коримі і відома під назвою «Татарська стіна» (16/1).
- Ст^т'Інка**—лісок над кручею (27/1).
- СтрАйста**—торба, з якої годують коней (28/2).
- СтрАпл'і** (мн.)—обтріпані кінці тканини, одягу (19/10).
- СтрИжачОк**—дворічне лоша (3/5).
- СтрИЙАнка**—тітка, батькового брата жінка (19/7).
- СтрИЙко**—дядько, батьків брат (4/7).
- Стр^імкИЙ, -а, -е**—крутий, -а, -е: «стр^імкА горА» (19/1).
- Стр^іп'іхАтий, -а, -е**—розпатлений, розтріпаний, кудлатий (31/5).
- СтрочАнка**—фуфайка (23/2).
- Ст^т'о-с^т'о!**—вигук, яким підкликають лоша́т (16/2).
- СтОЙАн**—огріх при косінні хліба (27/10).
- СторожОука**—курінь на полі для сторожа (19/10).
- СтрУнга**—обгороджене в полі місце, де доять овець (29/4).
- СтрУцтл'і** (мн.)—невдалих, погано випечений хліб (19/9).
- СтУд'іЙ**—великий мороз (19/2).
- СтУд'ін'**—льодовник (19/10).
- СУгулуука**—межа між полями (31/5); також—сУголоука (8).
- СуйАгна** (ж. р.)—вагітна вівця (1/2).
- СУкало**—штулька, на яку намотують, сукають нитки (19/2).
- СУканка**—рід веретена для згортання тонких вірьовок (23/3).
- СуЛУка**—степова дорога між полями; межа між нивами (16/3, 16/5).

- СулУка**—пішохідна доріжка, стежка (16/3).
СулуйАк—кукурудзосховище (29/4).
Суш'А—сушені фрукти (5/3).
СушОни (мн.)—боти (15/1).
Сх'Ідн'а—дошка в середині човна, по якій ходять (23).
С'ц'Агл'і (мн.)—цеп чи товстий дріт, яким стягують, зв'язують докупи вирла (дишла), щоб коні не поламали вирло (19/1).

Т.

- ТабУн**—отара (3/7, 17/3, 19/7).
ТавА—сковорода, жаровня (29/5).
ТаганкИ (мн.)—триноги, на які може чіплятися чи решето, яким перецищають зерно, чи колиска з маленькою дитиною (3/5).
Т'агУл'і (мн.)—а) човни, які тягнуть за собою в час рибальства сіті;
 б) спосіб ловити рибу, який відбувається так. У вітряну погоду два човни (тягулі) з двома рибалками на кожному з них виїжджають на лиман. У певному місці човни з'їжджаються, рибалки викидають сіті у воду і починають тягти сіті човнами з напнутими парусами за вітром (23).
Т'агУл'чик—рибалка, який ловить рибу сітками «тягулями», тобто з човнів, що тягнуть за собою сітки (23).
Т'аг—див. гл'аг (1/6, 6/2, 33, 16/5).
Т'Ажба—тяжко, важко: «На буракАх т'Ажба ве"лИка» (1/6)
Т'ажИти—ходити вагітною (25/1).
Т'ажкА—вагітна (4/6).
ТалАн (ірон.)—вимучений, худий кінь (31/7)
ТалАнити—занурити весло у воду, щоб затримати рух човна (23/1).
ТАл'ійка—ватний жилет, фуфайка-безрукавка (23/1, 31/5).
Тал'йАн—ятір великого розміру; передні обручі такого ятера 1—1½ метра (23, 6).
Т'ар (моль) — дійсно, так, правда (3/8).
Тарабарка—палиця. На декілька таких палиць-тарабарок у час негоди раніше натягували палатку, в якій ховались від негоди (5/3).

- ТаракОнити**—базікати, теревені правити (5/4).
- ТаракУца**—ропавка, маленький гарбузик (3/5, 23/1).
- ТарАнити**—вибирати рибу з невода.
- ТарАтка**—балакуча жінка (9/5).
- ТарарИнка**—диск на осях воза, який затримує мазь на осі і не пропускає порох на вісь (19/1, 27/13).
- ТарАхкало**—базіка (3/5).
- ТАрбати**—тягти, шарпати (27/13).
- ТароунИчий**—старший серед рибалок, бригадир (5/4).
- Т'Аски** (мн.)—прес для видавлювання соку з винограду (29).
- ТАс'ма**—просіка в лісі (27/10).
- Тас'мА**—а) біла смуга на небі;
б) зелена смуга на полі між ріллею (11/8).
- Т'асмИн**—береза (2/3).
- ТАфа**—рибалка одного і того ж куреня (5/4).
- Тван'**—грязюка, болото, багно (19/3).
- Твин**—коротеньке ватне пальто (5, 23).
- ТвИнчик**—літній піджачок (5, 23, 25).
- Те"ре"БИти**—а) лушити зерно з качанів кукурудзи (18/6);
б) базікати, теревені правити (4/3).
- Те"мл'Ак**—прилад, яким б'ють рибу (15).
- ТЕмник**—омшаник (3/5).
- ТЕмра**—темрява (6/1).
- Те"мрота**—темрява (6/1).
- ТЕрм'іт'**—кістриця з конопель (27/5).
- Те"рнИна**—дереза (3/5).
- Те"рпАн** (тур.)—скісок, різак, яким косять очерет (5/4, 12, 23, 29).
- Тик-тик!**—вигук, яким підкликають курчат (25/8).
- Тир-тир!**—вигук, яким підкликають овець (12/4).
- ТИрло**—місце скупчення риби, де відбувається нерест (23).
- ТирлувАтис'а**—скупчуватися (23).
- Тирсі**—вигук, яким відганяють овець (5/4, 14/3, 22/2).
- Тирс-тирс!**—вигук, яким проганяють котів (27/3).
- ТишАк**—гарна, тиха погода (23).
- Т'Іме"ниц'а**—грязь на тімені маленької дитини, яку за звичаєм не змивали до одного року, щоб не була дитина золотушна (19).
- Т'Іри** (мн.)—див. кітець (23, 6).
- ТкАниц'і** (мн.)—волок, рибальські снасті (19/2).

ТкАнка—саморобне рідке рядно (9/3).

Тло-тло!—вигук, яким підкликають курчат (4/5, 26/4, 19/3).

ТЛУмитис'—бешкетувати, щось розкидати, перевертати, бити (11/8).

ТЛУмок—від чверті до півмішка зерна чи чогось іншого; клунок (3/5).

ТолокА—робота гуртом. В дореволюційний час толокою за чакування горілкою косили або молотили люди багатіям чи попові. Слово **толока** і тепер уживається, але в значенні взаємодопомоги один одному (2, 3, 5, 13, 16).

ТопчАн—підставка під якийсь предмет, напр., під вулик (6/2).

ТОрба—незаконно взята собі рибалкою риба (5, 23).

ТорбАшник—рибалка, який незаконно бере собі рибу (5, 23).

Т'ох-т'ох!—вигук, яким підкликають лошат (2/1, 27/4).

Т'Охати—сапати (5/3).

Тпрс!—вигук, яким відганяють овець (2/2, 17/3, 12/3).

Тпру-гОу—вигук, яким зупиняють волів (13/3, 25/4).

Тпрус!—вигук, яким відганяють овець (20/5).

Тпрус-кАц!—вигук, яким відганяють котів (17/2).

Трус'-ц'кЕ!—вигук, яким відганяють овець (22/2).

Тпруч-тпруч!—вигук, яким відганяють овець (22/3).

Тре'б'Ілка—потреба: «ТреБа, треБа, та уже тре'білка уривАйе"ц'ц'а» (1/6).

Треука—невеличке кам'яне коритце, в яке наливається вода для домашньої птиці (28/2, 31/5, 34/6).

Треш!—вигук, яким відганяють овець (28/1).

ТрИна—полова (9/1, 19/10).

Триш-триш!—вигук, яким відганяють овець (5).

Тр'іпАчка—малярія (5/1).

ТрОнга—дзвоник, який прив'язується вівці до шиї (29/4).

ТрОчки (мн.)—тоненький мотузок, яким підв'язується спідниця (16/2).

Труба—лампове скло (19/9).

Трубол'Ет—димохід (16/1).

Трутити—пхнути (11/9).

ТручАти—пхати (9/1).

ТУкан—дятел (4/6).

- Тул'т'ул'**— вигук, яким підкликають індиків (1/2).
Тупс-тупс!— вигук, яким відганяють овець (25/3).
Тур-тур!— вигук, яким підкликають курей (19/6).
Турма— отара ялових овець (16/1, 27/3).
Туча— дуже великий дощ, злива (16/2, 10/4).
Тцч-тцч!— вигук, яким підкликають свиней, поросят (5/1, 10/6, 34/3).

У.

- УжЕука**— капиця (3/1).
УкрАлас'а— вийшла заміж без дозволу батьків, втекла (31/5, 1/6).
Ул'Аги (мн.)— пізній час, коли люди лягають спати (28/2).
УпрУг— стара земельна міра, приблизно $\frac{1}{4}$ десятини. Упруг— це стільки землі, скільки можна було виорати від годівлі до годівлі коней чи волів (5/5).
УрвАнтл'і (мн.)— рвані галушки (19/2).
Урванц'і (мн.)— рвані галушки (19/4).
УрдА— поганого гатунку рідкий сир, який не можна спресувати (5/3).
УрублИти— придушити рублем, дрючком, напр., соломі, сіно тощо (19/9).
УстЕнок— хитро сплетений вхід у вершу, в який риба може зайти, а вийти не може (19/2).
УцИнок— частина кітця (див. кітець), в якому затримується зловлена риба (5/3).
УтОрн'ік— прилад, яким вибирають втори, куди вставляється дно діжки (19/2).
У'хкати— голосно кричати, ухкати на весіллі під музику. За старим звичаєм ухкають переважно тоді, коли молодий і молода виходять із хати, або тоді, коли молодий іде до хати молодої чи, навпаки (1/6).
УшИлити— втягти; ушИлити нитку в голку— втягти нитку в голку (5, 23).
Уш'іул'а— солом'яний чи очеретяний і . . . дах (19/9).

- ФакАти**—погано горіти, диміти, пахкати: «Ц'а пл'ітА ус'о урЕмн'а факАйе» (10/2).
- ФарИнник** (молд.)—перепродувач коней (33/3).
- ФаринувАти**—спекулювати, маклерувати (31/5).
- ФарИнчити**—баришувати (5/3).
- ФастригувАти** (польське)—зметати якийсь шитво рідким швом перед остаточним пошиттям (19/10).
- ФАтушник**—рибалка, який ловить рибу хваткою (23/1).
- Ф'інОз**—дереза (10/1).
- Фл'Ага**—мряка, дощова погода, туманний день (6/1).
- Фл'аканИц'а**—погана дощова погода, коли надворі велика грьзюка (31/5).
- ФормУга**—розведений крохмаль, щоб крохмалити щось, чи розведена кольорова глина, якою підводять у хаті (19/4).
- ФОса** (лат.)—рівчачок, прокопаний для стікання води з бакаєя, озерця (3/10, 27/5).
- ФронтОл**—причілок (5/5).
- ФунТина** (молд.)—колодязь (31/7).
- ФурделИц'а**—сніг з вітром (17/1).
- ФУрка**—вила з трьома різками (28/2).
- ФУрочка**—фуражка, картуз (1/6).
- ФуртУна**—а) замітіть, погана погода, коли іде сніг (27/1); б) велика буря на Дністровському лимані (23/1).
- ФУта** (болг.)—хвартух (9/5).

Х.

- ХаламИйка**—легенька літня кофточка, піджачок (25/6, 20/2).
- ХвИрса**—снігопад без вітру (4/7).
- ХИза** (дит.)—вогонь (23/2).
- Хл'Аповиц'а**—див. **фл'аковИц'а** (1/6).
- Хл'ібе"н'А**—хлібінка (16/1).
- ХодАк**—залицяльник, хлопець, що гуляє з дівчиною (19/1, 31/5).
- ХодАр'**—ходок (28/1).
- ХодАчка**—дівчина, до якої ходить хлопець (19/1, 31/5).
- ХОдка**—доріжка на березі, якою ходять рибалки, коли тягнуть невід (23).

- ХОдн'а**—дошка на дні човна, по якій ходять рибалки (23).
ХОхл'а—жердина з прив'язаним до неї канатом від невода.
 Цю жердину пропускають від ополонки до ополонки, щоб поставити невід під льодом, коли ловлять рибу неводом взимку (23, 6).
Хр'абУст—жили листя капусти (5/3, 31/5, 34/6).
Храшч—назва одного з різновидів грибів (16/2).
Хроп—рибальське знаряддя, палиця, на кінці з трубкою. Коли цією палицею бовтають у воді, вона хропає, лякає рибу і гонить її в бажаному для рибалки напрямку, в сітки (19/2).
ХрУстик—вергун (3/5).

Ц.

- ЦабАти**—погано щось зшити (31/5).
ЦАме"ро—зруб криниці (5/5).
Ц'ап-ц'ап!—вигук, яким підкликають курчат (34/3).
ЦарИтник—пастух, який доглядає за худобою, щоб вона не заходила в царину, тобто на посіви хліба (5/4).
Ц'Ешка-ц'Ешка!—вигук, яким підкликають поросят (25/8).
ЦИба!—вигук, яким відганяють собак (1/6).
ЦИбАти—стрибати, дертися на стіну (1/6).
ЦИбрик—чебрець (19/1).
ЦИбрин'а—зруб коло колодязя, криниці (27/5).
ЦИБУх—а) мундштук (19/10).
 б) виноградна лоза (6/1).
ЦигЕйа—весела, жвава дитина (25).
ЦимБало—дрючечок, що висить на ланцюжках між стовпами в конюшні і відділяє одну пару коней від іншої (3/5).
Цит'Ішка—цідило, через яке проціджують молоко (28/2).
Ц'Іба—вигук, яким відганяють собак (9/5).
Ц'ібе"н'А—цуценя (25/1).
Ц'ілнИк—неоране ніколи поле, цілина (9/5, 30/1).
Ц'ілУшка—окраєць хліба (15/1, 19/10).
Ц'ін'Ір—гірший сорт виноградного вина, яке виготовляється з вижимків винограду (5/3).
ЦкалЕ!—вигук, яким відганяють овець (26/1).
Ц'он'-ц'он'-ц'он'!—вигук, яким підкликають лошат (4/6).
Цук!—вигук, яким відганяють собак (5/1).

ЦурА—відходи, озадки, послід, що лишається після перевіювання зерна (28/1).

ЦуркАл'—учасник гри в цурки (6/1).

Цуцик—стара міра горілки; маленька пляшечка горілки, сотка (19/2).

Ч.

Ча!—вигук, яким повертають волів праворуч (31/7).

ЧАкан—зарослі в плавнях (15).

Ча^кУшит'—бити по голові (15).

Ча^кУшка—прилад, яким б'ють велику рибу по голові, коли втягають її з води в човен (15).

ЧАла!—вигук, яким поганяють коней, но! (3).

ЧамУр—заміс глини (15, 29).

ЧамурувАт'—робити стіни з глини будь-якої будівлі (15, 29).

ЧапйА—чаплія (19/10).

ЧапкувАти—а) полоті городні культури (5/5);

б) полоті, сапати, взагалі щось (19/7).

ЧарА (молд.)—сковорода (16/1, 16/2, 33/3).

ЧатлАк (тур.)—широка тріщина на льоду, яка утворюється від напору води, коли вітер наганяє її в лиман з моря (23/1).

Чван—джбан на воду (1/1, 17/2).

Че^ккамзА—окунь (16/2).

Чел'ад' (заст.)—а) молодь (31/6);

б) люди, молоді і старі, яких на весілля спеціально не запрошували (1/6).

Че^лАдник (заст.)—учень, помічник ткача, що колись вироблював рядна, килими (19/9).

Че^лО—див. **ре^вАк** (23/1).

ЧЕпа—все те, за що можуть зачепитись рибальські снасті у воді (5, 23).

Че^пИц'і (болг., мн.)—черевики (15/1).

Че^пІти—триматися, чекати, бути (1/6).

Че^{ре}дА—отара (20/6, 10/4).

Че^{ре}довИЙ (хліб)—дві—три хлібини, спечені меншими за інші (5/5).

Че^{ре}пЧА—невеликий невід, метрів 150—250 завдовжки (23).

Че^{рп}Ак—викидальна корячкова лопата (9/3)

Че^{рп}Ачка—викидальна корячкова лопата (27/8).

Че^чртАн—дрібний короп (5/4, 23, 6).

Че^ррик—а) невеличке степове деревце (34/6);

б) наперсток, яким прикріпляється коса до кісся (34/5);

в) персик (31/2).

Че^чУга—стерлядь (23, 6).

ЧИга—див. че^чУга (23, 6).

ЧИкалка—пастушок (28/2).

Чикл'Еж—стебла, бадилля кукурудзи (28/1).

ЧикмА—ноживка, якою підрізають виноград (23/3).

ЧИшчаука—а) прилад, об який чистять взуття, заходячи в хату. Він складається з двох стовпчиків, між якими посередині прибита залізна планка (11/8);

б) «жАба, котрА вОду очИшчУє» (3/5).

Чоп—молодий судак; зменш. ф. —**чОпик**—судачок (23, 6).

ЧорничОк—бичок чорного кольору, що водиться на дні водоймища, здебільшого під камінням (23, 6).

ЧортнкрЕпка—дрібна неїстівна рибка, колючка (23/1).

ЧортоплУд—дереза (34/2).

ЧоумАк—коряк, яким набирають і з якого п'ють воду; зменш. ф.—**чоумачОк** (19/10).

ЧугАй (тур.)—сіряк, свита з капою (16/5).

ЧугАйка—свитка) 16/3).

ЧугайІна—сіряк із саморобного сукна (16/1).

ЧУйка—ватник, бушлат (5/5).

ЧулАн—кухня, приміщення, де готують їжу (23/1).

ЧумАк—китайський ясен (5, 23).

ЧумАцький (дош)—дрібний дош, який іде декілька діб. Коли йшов такий дош, чумаки не могли їхати, звідси і назва його (5/3).

ЧурАпи (мн., болг.)—домашнє взуття, зшите з грубого сукна (29).

ЧурЕпки (мн., болг.)—див. **чурАпи** (29).

ЧУрка—онуча (29).

Чуруп'Ітка—перепілка (28/2).

ЧУтиро—дерев'яне відро (28/2).

ЧухрАлка—прилзд для чесання вовни (15/3).

ЧучУга—молода свинка (27/2, 27/3).

Ш.

ШарабАн—ящик на возі (15).—

ШарАн—короп (5/4, 23, 6/1), зменш. ф.—**шаранЕц'** (5/4, 23, 6/1).

ШармакИ (мн.)—п'ятиріжкові дерев'яні вила (5/4).

Шаров'Ілник—колгоспник, що шарує буряки в полі (19/9).

ШашовИц'а—сочевиця (31/6).

ШвОра—шнур, на який нанизують листи тютюну (26, 33).

Ше"вИло—прізвисько швидкої, вертлявої людини (25/1)

Ше"пОтник (заст.)—скупник риби (5, 23).

Ше"стиклИнка—спідниця, пошита з шести клинів (19/1).

Ше"стирИк—шестиріжкові дерев'яні вила (23/2).

Шик'ірАти—шепелявити, мати дефект у вимові окремих звуків (19/10).

Шип—корячкова викидальна лопата (31/4).

ШирОкий—південний вітер з моря (23).

ШкабарЧИти—базікати, щось говорити даремно, несправедливо (1/6).

Шкарб—східець; **шкарбИ**—східці зроблені на крутому березі річки (3/5).

ШкОрма—див. кот'ач (23).

ШламАк—лишок клею, глини після виготовлення якогось посуду (23/1).

ШлапАтий, -а, -е—гнівливий, -а, -е чоловік, жінка (19/10).

Шл'Ара—оборка на юбці (13/10); **шл'Арка**—оборка на хвартусі (16/2).

Шл'ачОк—крайок квітчастого килиму (19/1).

Шмал'Ак—палиця, якою ворущать солому в печі, щоб краще горіла (27/13).

Шмал'Уг—див. шмал'Ак (27/3).

ШмАт'а—білизна (1, 3, 4, 6, 10, 27).

ШолупА—лушпиння з насіння соняшника (19/1).

ШОпа (нім.)—сарай (27/5).

ШоукУн—шовкопряд (28/2).

ШочовИц'а—сочевиця (22/2).

ШошОни (мн.)—боти (29/4).

ШпагАт'іука—самогон, який називається так тому, що через прозору пляшку в самогоні видніються ніби нитки, шпагат (24).

ШпайЕрник—дереза (4/2).

ШпакИ (мн.)—молодий зелений листатий очерет, яким году-ють тварин (23, 6).

ШпиндилИк—жаба (3/5).

ШпИрка—вискочка (19/1).

ШпичАк—молодий очерет, що йде тільки в стрілку (5/5).

ШтандАр—стовпчик; на два таких стовпика, закопаних у землю, кладуть довгу жердину, на яку вішають рибальські сіті, щоб вони просихали (6, 23).

ШтандАри (мн.)—місце під піччю для рогаців (9/1, 27/3, 11/8).

ШтирновУха—прізвисько (19/9).

ШтрахОука—викидальна корячкова лопата (5/1).

ШтубЕй—вулик (28/2).

ШтУка—нова сітка, яку пришивають до невода замість зіпсованої (6, 23).

ШтукувАт'—пришити вздовж невода уверху чи внизу нову сітку, щоб зробити невід ширшим (6, 23).

ШтУл'ба—тверда халява в святкових хромових чоботях; між верхом і підклейкою халяви вставлений картон (5/3).

ШтурпАк—залишки бадилля скошеної кукурудзи чи соняшника (16/1, 23/1).

ШУги (мн., нім.)—взуття (23/1).

ШулумИн'а—кукурудзиння, бадилля кукурудзи (31/5).

Щав'Ій—щавель (19/2).

ЩАдок—майно, багатство (19/10).

ЩАлка—а) місце сплетіння двох канатів; б) процес сплітання канатів в один (6, 23).

ЩАл'увати—сплітати кінці двох канатів в один канат (6, 23).

ЩЕрба—юшка з риби; зменш. ф. **щербИчка** (29/4).

Щчил'Учка—кропива (28/1).

ЩчоУб—підвищена місцевість між двома ярами, рівчаками (28/2, 34/4); зменш. ф.—**щчоубОк**—горбок (31/2, 19/10).

ЩчукулИц'а—маленька щучка (25/1).

Щчур—мале худе поросля (28/2).

